

Colombins

BUTLLETÍ DEL CENTRE D'ESTUDIS COLOMBINS, NÚMERO 54, FEBRER 2011

 ÒMNIUM
LENGUA CULTURA PAÍS

sumari

editorial

Un carrer per a Luis Ulloa

3

centre

Luis Ulloa Cisneros i Catalunya
Francesc Albardaner

4

Vint anys del Centre d'Estudis Colombins
Joaquim Arenas

7

Relació d'articles publicats
en els 53 primers números

12

xpòfol

Discovery Channel
i el Colom català
Joaquim Arenas

16

Relació de conferències
realitzades pel CEC
(1991-2010)

22

Jornades d'Estudi
i debat sobre
"Tarragona en l'època
de Cristòfor Colom"

28

Notes sobre
la conferència d'en
José Antonio Lorente
Francesc Albardaner

17

I Col.loqui internacional
d'estudis colombins

25

Simposi internacional
d'Eivissa 2006 :
"La Llengua materna
de Cristòfol Colom"

29

El ADN de los escritos
de Cristóbal Colón
Amadeu Buch i Gras

19

II Col.loqui internacional
d'estudis colombins

26

Jornades al Rotary Club

31

centre

Comptes anuals de l'Associació 2005-2010

34

Juntes històriques de l'Associació

36

llibreria

38

staff

Colombins

Any XXI, Núm. 54, febrer 2011

Edita: Centre d'Estudis Colombins, Òmnium Cultural.

President: Miquel Manubens, **vicepresident:** Jordi Marí, **tresorer:** Reinald Benet, **secretari:** Ramon Navarro, **vocals:** Francesc Albardaner i Joaquim Arenas.

Oficina del Centre: Jaume Canyades.

Redacció: Diputació, 276, 08009-Barcelona Tel. 93 254 66 59

web: www.cecolom.cat **e-mail:** info@cecolom.cat

Disseny gràfic: bcngrafics.cat Ocells,34 09857-Vallirana

Impressió: Casa Boada **Dipòsit legal:** B-16689/95

Amb la col·laboració de:

editorial

Gràcies al servei a Internet de l'hemeroteca de la Vanguardia, hom pot constatar que, divendres 17 de març de 1936, va ser publicada la següent nota: *En memoria de un historiador peruano La Comisión de gobierno municipal, en su última reunión, acordó que para honrar el nombre del historiador peruano don Luis Ulloa, que unía a sus merecimientos científicos la circunstancia de ser un fervoroso amante de Cataluña, se dé el*

nombre de dicho señor a la calle B del plano del Ensanche, de Las Corts, que no está rotulada, comprendida entre las de Massaryk y Carretera de Sarria.

El carrer en qüestió correspon a l'actual carrer de la Santa Maria. Veiem, doncs, que la figura era prou important en aquells moments a Barcelona com per a dedicar-li un carrer només dos mesos després de la seva mort a la nostra ciutat.

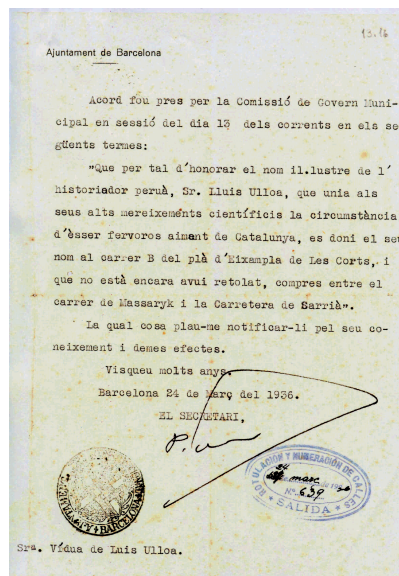
Seria de dret a llei demanar a l'Ajuntament de la ciutat el compliment d'aquell acord, i considerant que l'urbanisme evoluciona, que cerqués un carrer més proper al Museu Marítim de Barcelona, seu del fons bibliogràfic i documental del Centre d'Estudis Colombins, i també al monument a Cristòfor Colom. El CEC, entitat continuadora dels treballs de Luis Ulloa, ha demanat a l'Ajuntament de la ciutat comtal que el carrer triat per a honorar a l'insigne historiador sigui l'actual carrer del Cid.

Carta de l'Ajuntament de Barcelona a la vídua d'en Ulloa comunicant-li l'acord.

El dia 9 de febrer a les 19.00h al Museu Marítim de Barcelona, el CEC va celebrar un acte d'homenatge a l'insigne historiador en commemoració del 75è aniversari del seu traspàs a la nostra ciutat, la mateixa data en què finia l'any 1936. Alhora es va celebrar el 20è aniversari del Centre d'Estudis Colombins, única institució catalana dedicada a la recerca científica amb criteris acadèmics de la tesi de Colom català i, en conseqüència, continuadora fidel dels treballs del Doctor Ulloa.

Esperem comptar aviat amb la nova denominació d'aquest carrer en honor de l'il·lustre professor Ulloa, amb una placa que n'expliqui els motius, on cada nou de febrer els estudiosos colombinistes, i els amants de la història del país puguin retre homenatge a la seva gran figura i valuosa obra de recerca.

Miquel Manubens

nota

El contingut dels articles és responsabilitat dels autors i no ha de coincidir necessàriament amb els principis que regeixen l'associació.

S'autoritza la reproducció, parcial o total, dels articles publicats en aquest butlletí, sempre que s'hi faci constar la procedència. Agrairíem que se'ns fes arribar un exemplar de les publicacions on els nostres treballs hagin estat reproduïts o esmentats o fins i tot una fotocòpia que identifiqui la publicació i la data d'edició.

Tots els nostres butlletins els associats els podeu consultar a la nostra pàgina web www.cecolom.cat, i els no associats ho poden fer un cop transcurregut un any.

Imatge de coberta : Imatge del llibre Americae d'en Teodor de Bry, 1559.

el centre

Luis Ulloa Cisneros i Catalunya

Per Francesc Albardaner

Quan es compleixen 75 anys de la mort de l'enginyer de mines i historiador peruà Luis Ulloa i Cisneros, hem de reconèixer, per força, que ha estat un dels peruans que més han influït en la societat i cultura catalanes, no només en la seva època, sinó fins a la actualitat. Per això vull donar el títol de "*Luis Ulloa i Catalunya*" a aquesta meua aportació.

Ulloa es va topiar amb Catalunya de retruc, sense buscar-la per a res, tot verificant l'encert o falsedat de la teoria de Celso García de la Riega, qui promulgava un origen pontevedrès del descobridor Cristòfor Colom. Com el seu llinatge indica, Ulloa era descendent d'un llinatge galleg i això el va portar a mirar amb simpatia tan peculiar nova teoria sobre el descobridor del Nou Món, però, malgrat aquesta orientació inicial favorable, la seva natural sagacitat i la seva formació universitària en camps tècnics d'alta precisió, el varen guiar ràpidament a descartar aital teoria per tractar-se d'una burda mistificació. El seu interès en tema tan apartat dels seus estudis i treballs hagués pogut acabar en aquest punt, però Ulloa, que ja havia estudiat profundament la historiografia existent fins aleshores sobre Colom, va fer un pas endavant molt decisiu, tant per la seva carrera professional com per la història en general, quan va confessar humilment i amb tota honestat que, tot buscant un Colom galleg, havia obtingut un Colom català.

Aquesta confessió feta pública en una conferència a París l'abril de l'any 1927, va casar ja, per sempre més, Ulloa amb Catalunya. Ràpidament les notícies varen arribar a Barcelona, en aquells anys que hi havia dos trens diürns i un de nocturn entre París i Barcelona, i Ulloa fou convidat a dictar tres conferències a Barcelona a finals del mes de maig del mateix any 1927. L'èxit obtingut a Barcelona fou clamorós, fins i tot, la seva darrera conferència al centre Excursionista de Catalunya fou retransmesa en directe, per primer cop, per la ràdio. Però, com fou possible que un tema tan poc estudiat i tan poc contrastat per la intel·lectualitat catalana del moment obtingués tal devoció acadèmica i popular? La qüestió és ben senzilla de comprendre: en l'ambient cultural resclosit i reprimat de la cultura catalana sota la dictadura del general Primo de Rivera, Ulloa va esdevenir el

nou far que retornava la dignitat a tot un poble a través de la proclamació com a català del descobridor del Nou Món. Luis Ulloa va esdevenir un heroi català popular, si, però, potser, "*malgré lui*", com diuen els francesos.

Aquest esclat de la nova teoria va provocar, com molt ràpidament va descobrir Ulloa, i a disgust seu, que molts historiadors espanyols adoptessin immediatament una posició de rebuig a la seva nova teoria, molt abans de poder-la contrastar, ja que el seu llibre en llengua francesa no es va publicar fins a l'octubre del 1927 i l'edició castellana va trigar un any més. Ulloa estava ja preparat per afrontar un debat per la seva nova teoria, debat que esperava sobretot provinent de la part italiana, però mai va poder imaginar l'hostilitat dels historiadors espanyols, ja que, al seu entendre, considerava sincerament que España estaria contenta de poder posar en el seu panteó nacional a un fill de Catalunya i, per tant, d'Espanya, de la categoria de Cristòfor Colom. Poc va trigar Ulloa a copsar l'enfrontament secular entre la cultura imperialista espanyola i la cultura catalana.

Per sort seva, al voltant d'Ulloa es va formar a Barcelona un grup de seguidors incondicionals format per la flor i nata dels intel·lectuals i historiadors catalans del moment com Ferran Valls i Taberner, Nicolau d'Olwer, Francesc Carreras Candi, els germans Soldevila, etc., que el varen ajudar tant com van poder. I volem recalcar que aquest ajut era en reconeixement de la volada intel·lectual de les propostes d'Ulloa, sense que això signifiqués que tots ells estiguessin plenament d'acord amb la nova teoria. La màxima expressió d'ajuda popular de Catalunya a Ulloa es va produir quan diversos diaris catalans varen sol·licitar una ajuda econòmica als seus lectors per a subvenir les despeses del viatge que Luis Ulloa pensava fer des de París a Hamburg per a presentar la seva teoria en el congrés d'Americanistes de l'any 1930. Aquesta col·lecta econòmica es va denominar "*Subscripció per als estudis sobre Colom*" i la signaven, el dia 14 de juliol de 1930, Ferran de Segarra, president de l'Ateneu Barcelonès, Francesc Maspons i Anglasesell, President del Centre Excursionista de Catalunya i Ferran Valls i Taberner, com a president de l'Ateneu Polytechnicum. Aquesta crida va tenir una resposta excel·lent, que va

el centre

permetre Ulloa poder assistir a Hamburg sense problemes econòmics i sabem, per la correspondència amb Ferran Valls i Taberner, que aquesta ajuda es va perllongar al llarg de força temps, fins i tot passat l'esmentat congrés.

Gràcies a tota la correspondència de Luis Ulloa preservada en l'Arxiu denominat "*Bolívar Ulloa*", en honor del fill de Luis Ulloa, del Ministerio de Relaciones Exteriores a Lima, sabem que Francesc Cambó també es va interessar per aquesta nova teoria sobre la catalanitat de Cristòfor Colom i, des del mes de gener de l'any 1929 va iniciar una correspondència molt freqüent amb Ulloa de la que hem de destacar, a favor del senyor Cambó, el fet que li feu una donació monetària de 6.000 pessetes per pròpia iniciativa, sense que Luis Ulloa li hagués demanat res en aquest sentit. La correspondència amb Francesc Cambó va continuar fins a mitjans de l'any 1931, quan Ulloa comença a rebre cartes del president de la Generalitat de Catalunya, Francesc Macià. Ràpidament, i a través del Conseller d'Instrucció, Sr. Ventura Gassol, la Generalitat va aconseguir convèncer Luis Ulloa que donés un curs a la facultat de Filosofia i Lletres sobre el tema "*Problemas del Descubrimiento de América*", amb la col·laboració de l'eminent professor Doctor Bosch Gimpera de la Universitat de Barcelona. Sabem fins i tot el salari que rebé Ulloa de la universitat i que fou de 600 pessetes al mes.

Però Ulloa, en aquests anys de 1931-32, no només va mantenir contactes amb estaments oficials o personatges de la més alta burgesia catalana, sinó que també tingué relacions de caràcter estrictament professional o comercial amb dues editorials catalanes com foren l'Institut Gallach i l'Editorial Juventud, dirigida pel senyor Josep Zendera. Per el denominat "*Instituto Gallach de Librería y Ediciones*", Ulloa fou encarregat de preparar tot el tom sisè, corresponent a la història d'Amèrica, de l'enciclopèdia denominada "*Historia Universal - Novísimo Estudio de la Humanidad*" en el que hi ha un prefaci de l'editor en el que ja s'exposa que

alguns punts del descobriment d'Amèrica es tracten seguint els nous punts de vista d'Ulloa. Ulloa va acceptar molt gustós aquesta feina, ja que suposava que la seva teoria sobre la catalanitat de Colom arribaria a tot el món de parla castellana de manera ràpida.

Les moltes obligacions que tenia que complir Ulloa a Barcelona, el van fer decidir, finalment, a deixar el seu pis de París per instal·lar-se definitivament a Barcelona a mitjans de l'any 1932, al carrer de Villarroel núm. 231. Per tant, Ulloa va residir uns tres anys i mig a Barcelona envoltat de la màxima consideració, tant pels més alts estaments culturals i de govern municipal com de la Generalitat i pel fervor popular que havia despertat des de la seva primera conferència a Barcelona que feu el dia 25 de maig de l'any 1927 a l'Ateneu Barcelonès.

En els seus darrers anys de vida Ulloa fou un home de salut delicada i el clima de París, que no li provava gens, li agreujava periòdicament. Morí el dia 9 de febrer de l'any 1936, a Barcelona, al seu domicili particular i per les cròniques dels diaris del seu òbit i del seu enterrament podem copsar perfectament que es va tractar a Luis Ulloa com a un gran prohòme de la cultura catalana. Les cartes de condol que reberen la seva esposa Sra. Blanca Pasquette i el seu fill, Sr. Bolívar Ulloa foren innumbrables i demostren la gran estima i valoració que tota la societat catalana va fer de la figura del

el centre

nostre gran mestre. La seva vídua i fill partiren de Barcelona el dia 28 de març de l'any 1936 cap el port del Callao en el vaixell Italià "Virgili".

Luis Ulloa va perseguir sempre la veritat històrica, el "recte camí" que diria el poeta, però no hagués imaginat mai les conseqüències imprevisibles que implicaria l'acceptació d'una nacionalitat catalana de Cristòfor Colom en el marc fortament esbiaixat i tergiversat de la historiografia ortodoxa referent a la formació de l'estat espanyol. La veritat, en aquest cas podia esdevenir subversiva, quasi bé revolucionària.

Quan jo era petit i vaig anar a escola els anys 50, una de les veritats més absolutes que s'ensenyaven a les escoles primàries, i que ningú gosava posar en dubte, era l'afirmació "Isabel y Fernando, los Reyes Católicos, crearon la unidad de España". Però ningú ens va explicar a continuació la raó de l'exclusió de tots els súbdits de Ferran per a poder anar a Amèrica, des de l'any 1504. Què havien fet els catalans, valencians, aragonesos i balears, si tots ja érem espanyols iguals, segons deien, per a merèixer aquest càstig? Què ens feia ciutadans de segona classe en aquest nou estat únic espanyol?

Per això, quan Ulloa surt amb l'afirmació de que Colom era català, s'agreuja encara més el problema que plantejava la pregunta anterior: Com fou possible que essent el descobridor del Nou Món català i havent capitulat el seu contracte per anar a descobrir Amèrica amb la cúria administrativa de la Confederació Catalana es produís aquesta exclusió dels súbdits de Ferran?

La sagacitat d'Ulloa i dels historiadors i amics catalans abans esmentats ens van donar la solució a tal interrogant: La unió dinàstica resultant del casament d'Isabel de Castella i de Ferran d'Aragó no va significar en cap cas la unió dels dos regnes, i, per tant, la versió històrica que s'ensenyava a totes les escoles franquistes, i molt abans, en les sotmeses a la dictadura del general Primo de Rivera, era demostradament falsa! I això, fins el dia d'avui, és una veritat històrica que no tothom ha paït en aquest país.

Ja veieu com Ulloa va ajudar a la subversió dels "status quo" imposats, però ell va actuar així perquè perseguia la veritat. Un cop aclarit el punt anterior fonamental, ja era entenedor que essent Colom "extranger" a Castella, com diuen els documents castellans, no per això no podia ser súbdit natural de Ferran el Catòlic. I Ulloa no va parar-se només davant d'aquesta única qüestió, sinó que es va

plantejar preguntes com les següents:

Com fou possible que Cristòfor Colom esdevingués Virrei, Governador general i Almirall del regne de Castella, sense haver estat mai naturalitzat castellà?

Com fou possible, si era veritablement genovès, que en cap document oficial emès per les curies catalanes o castellanes, després de citar el seu nom no s'hi poses la qualificació de "genovés", com era obligatori i usual en els casos de forasters?

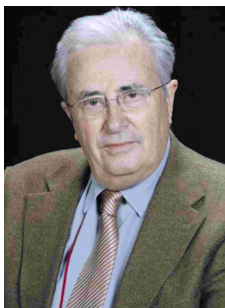
Com fou possible que en la carta de naturalització com a súbdit del Regne de Castella del germà de Colom, Diego Colom, no s'indiqués la nacionalitat originària d'aquest home?

I així podríem anar repassant els plantejaments d'Ulloa, que posaven i continuen posant contra les cordes a la historiografia oficial castellana fins els nostres dies, i que ens portaria, potser, a la conclusió que gràcies a un descobridor català, el regne de Castella va obtenir els recursos econòmics i de poder necessaris per a esdevenir la potència dominant a la península ibèrica, incloent-hi Portugal, i poder imposar la seva hegemonia de poder polític i cultural a tots nosaltres.

De res va servir que el fill de Colom, en un plet que tingué contra la corona de Castella, afirmés que el seu pare, Cristòfor Colom, estava convençut que: "Pro utroque regno Castellae et Aragonum furunt dicte Indie acquisitae", frase que vol dir: "Per ambdós regnes, les Castelles i la Corona d'Aragó varen ser adquirides aquestes Índies". Malgrat això, i per deixar-ho ben clar, la corona castellana va regalar un lema al fill de Colom, per tal que el pogués posar en el seu escut i que no és altre que el conegut: "Por Castilla y por León, Nuevo Mundo halló Colón". I punt!

El Centre d'Estudis Colombins vol ser continuador de la tasca i teories iniciades per aquest gran historiador peruà Luis Ulloa Cisneros, que va estimar profundament a Catalunya i que, recíprocament, va ser estimat i encara ho és pels catalans dels nostres dies i com a colofó volem acabar tot dient: "Visqui per sempre més en els nostres cors la persona i l'obra de Luis Ulloa, perquè ens ajudi a aconseguir una Catalunya culta, lliure i feliç."

el centre

Vint anys del Centre d'Estudis Colombins

Per Joaquim Arenas

"*Haec est dies*". Avui és el dia que, en un acte acadèmic en la seu del Museu Marítim de Barcelona, allotjat a les Drassanes construïdes pel nostre rei Cerimoniós, Pere III, es ret homenatge a la memòria d'aquell eminent peruà, d'origen gallec, que posà les bases a la teoria de la naturalesa catalana de Cristòfol Colom. El professor Albardener n'ha parlat a pleret i consistentment.

"*Haec est dies*". Aquest és el dia per excel·lència de la nostra associació! Sí, avui commemorem que fa vint anys que es posà la primera llavor del que havia de ser el futur Centre d'Estudis Colombins.

"*Haec est dies*". Avui és el dia que commemorem la represa d'una via acadèmica en una qüestió d'interès nacional, que gaudia i gaudeix d'una tradició popular, de transmissió oral, consignada per escrit en el s. XVII per l'historiador Pere Serra i Postius. Transmissió oral que ha estat objecte en el nostre poble de mil i una interpretacions.

"*Haec est dies*", que celebrem el coratge i la decisió, ara fa vint anys d'uns historiadors colombistes i d'altres afeccionats a la història, que varen fer el pas previ per aglutinar esforços per a la causa colombina catalana i varen instituir l'"*Agrupació Colom Català*" adscrita a Òmnium Cultural, era l'any 1989 que al cap de dos anys es constituïria en el Centre d'Estudis Colombins.

"*Haec est dies*". Avui és el dia en el qual fem memòria dels historiadors, experts i ciutadans simpatitzants que emprenien la responsabilitat de seguir, difondre i aprofundir la teoria catalana de Luis de Ulloa.

És el moment, també per excel·lència, de recordar i fer bona memòria d'aquells que ens precediren i ja no són entre nosaltres, els quals varen ser fundadors del Centre. J M. Castellnou, E. Tell, Solà Fa, Odena, Caius Parellada, Udina Martorell, i Pere Català Roca.

Una mica d'història

Tot començà quan, el mes de novembre de 1989, en el marc de l'activitat anomenada Palestra proposada per Òmnium Cultural, es va organitzar

un cicle de quatre conferències, intitulat "*Catalunya i Cristòfol Colom*". Els ponents foren: Teresa Baqué que versà sobre "*El rei Pere de Portugal, (IV dels catalans) i la seva influència en el descobriment d'Amèrica*". Antoni Colom i Bisbal hi exposà la seva tesi "*Cristòfol Colom és Joan Baptista Colom, de Tarroja de Segarra*". "A l'entorn del segon viatge de Cristòfol Colom" el tractà Pere Català i Roca, i Caius Parellada dissertà sobre: "*Breu dissecció del genovisme i visió global i anecdòtica de Colom*".

El cicle de conferències assolí un èxit tan gran que el darrer Butlletí trimestral d'Òmnium Cultural d'aquell any en deixa constància amb aquestes paraules: "*Totes les sessions del Cicle tingueren una assistència desacostumada que depassà les previsions fetes en la preparació dels actes*". I aquest èxit d'assistència es devia, a parer meu, a tres causes.

La presència ininterrompuda en la tradició oral de la nostra terra que ens diu que Colom, el descobridor del Nou Món, era català. La segona, el record per part de persones expertes de l'estada del Dr. Luis Ulloa a Barcelona i de l'acollida i ressò extraordinaris que tingué la seva teoria. En darrer lloc, el treball continuat i silent per força per part d'uns savis i d'uns amants de la història, unes persones molt concretes, les quals seguidament esmentarem.

En la qüestió de la tradició oral sobre la naturalesa catalana de Colom, sens dubte, el cognom hi ha jugat un paper molt important. L'abundància de famílies que s'anomenen Colom a casa nostra no és cap novetat. Hi ha, doncs, una llegenda que fa del Descobridor fill de diversos indrets de la Catalunya Gran: Barcelona, Tarroja, Verdú, Tortosa, Felanitx, Eivissa, l'Alguer... i altres.

Quan els estudis i recerques sobre la naturalesa de Colom, però, escometen el camí de la histografia amb honestat i solidesa, és l'any 1927, en el qual el director de la Biblioteca Nacional de Lima, el Dr. Luís Ulloa Cisneros emprèn una pregona recerca històrica sobre els orígens de Colom.

Va ser convidat per l'Ateneu Barcelonès a dictar unes conferències el mateix any, sobre aquest

el centre

tema que interessà els historiadors catalans i fou tota un revolució la proposta de la catalanitat del *Descobridor*, en un moment que Catalunya vivia constreta per la Dictadura de Primo de Rivera.

La línia d'estudis històrics oberta per Ulloa va ser seguida per Ricard Carreras i Josep M. Millà Villacrosa i des d'aquells mitjans anys vint, no han cessat les aportacions dels estudiosos sobre la qüestió. Cal ressaltar els noms de Enric Bayerri i de Salvador de Madariaga.

Institució del Centre d'Estudis Colombins

Ara fa vint anys, es va fer realitat el pas endavant més important a favor de la recerca científica pel que fa la catalanitat de Colom.

Després del cicle de conferències sobre la temàtica colombina i Catalunya, convocat per Òmnium Cultural (1989), que ja hem esmentat al principi, diversos participants en el Cicle, es proposaren treballar per aprofundir en les tesis d'Ulloa i difondre-les. El grup d'estudiosos prengué el nom provisional "*Agrupació pro Colom Català*" (1989).

Dos anys més tard, el mes de desembre de 1990, a fi de donar al conjunt de colombistes un nom de format més acadèmic i no tant de combat, s'assumí la denominació que l'agrupació ha portat fins al dia d'avui, Centre d'Estudis Colombins. La nòmina de fundadors, de l'Agrupació i alhora del Centre, va ser aquesta:

Josep Castellnou, professor i autor de l'obra "*Colom fou català*", per cert obra premiada per l'ajuntament de Barcelona en ple franquisme i fou també editor i articulista únic del periòdic de temàtica colombina "*Recerques i Aclariments*". Home de gran caràcter i de discurs definit.

Pere Català i Roca, historiador i activista cultural que havia publicat "*Els quatre germans Colom*" i "*Els primers missioners d'Amèrica, foren Catalans?*" ambdós volums a l'Editorial Dalmau, Pere Català havia esdevingut un recercador incessant i mestre d'historiadors.

Caius Parellada, advocat de gran prestigi i autor de "*Colom venç Colombo*", un llibre definitiu per situar les coses al seu lloc i amb força convincent.

Frederic Udina i Martorell, antic director de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, especialitzat en la interpretació de les Capitulacions de 1492.

Josep Porter, bibliòfil i colombista, editor de la lletra de Colom a Santàngel.

Ernest Vallhonrat, articulista, recercador i promotor de la causa colombina des de Tarragona.

Jordi Gàlvez, lingüista, Eduard Tell, expert en judaisme i historiador i Joaquim Arenas, pedagog i primer president de l'associació que en va ser.

El Centre d'Estudis Colombins (CEC), des de la seva fundació, ha esdevingut un ens acadèmic amb una vocació doble: treballar en la recerca de la catalanitat de Colom completant la línia oberta pel Dr. Lluís Ulloa, seguint sempre el mètode científic i, en segon lloc, difondre, en el medis acadèmics i culturals, la realitat objectiva de la naturalesa catalana de l'Almirall de les Mars Oceàniques.

Des de l'any 1990, el CEC és una delegació funcional d'Òmnium Cultural. I posseeix, a més a més, entitat jurídica pròpia.

Al llarg d'aquest anys, els seus membres han fet una intensa tasca de recerca en els arxius notariaus, catedralicis i de diversos àmbits de Barcelona, de Catalunya i altres països d'Europa: Occitània, França, Anglaterra, Portugal, Espanya i Amèrica, Itàlia. S'han visitat, adhuc els arxius secrets del Vaticà a fi d'esbrinar si existien dades que afavorissin la nostra teoria colombina.

Les ciències auxiliars de la història

Cal dir que els nostres investigadors s'han valgut de les ciències auxiliars de la història com a pràctica usual constant i que han servit per a considerar aspectes ben determinants sobre Colom i Catalunya.

Les enumerarem i en consignarem els noms més destacats:

La paleografia, que permet entendre els documents escrits en l'antigor. Així s'ha pogut arribar a la conclusió que el model de lletra escrita per la mà de Cristòfol Colom, correspon al gòtic català, ja que no és ni italiana ni castellana i sí igual a altres contemporanis de Colom, segons els professors de paleografia Mn. G. Roura de la UdG i M. Martí de la URV, ambdós col·laboradors del CEC.

La lexicometria, la qual predisposa a llegir les característiques lingüístiques de la literatura forense, és a dir, de persones ja mortes. I gràcies a aquesta ciència o disciplina auxiliar de la història s'ha pogut concloure que Colom era una catalanoparlant de la variant oriental de la llengua. D'acord a les freqüències d'interferències fonètiques en els escrits en castellà de C. Colom, així ho ha confirmat el

el centre

Dr. Luis de Yzaguirre i Maura, professor de la UPF de Barcelona i vinculat al nostre Centre. Per obtenir els resultats científics d'aquesta recerca s'utilitzaren els instruments informàtics necessaris pertanyents i cedits per la Universitat Berkeley.

La genètica, com element determinant des del punt de la biologia per a la identificació de famílies, pel cognom patern i per les anàlisis dels cromosomes corresponents. En aquest sentit, s'ha treballat amb profunditat i amb la col·laboració directa en el projecte del nostre soci i anterior president Francesc Albardaner amb el Dr. José Antonio Lorente Acosta, professor de medicina forense de la Universitat de Granada i això en projectes d'abast universal a través d'estudis universitaris conjunts.

La diplomàcia, també ha estat tractada pels nostres experts quant a la relació del Descobridor i de la seva família amb la noblesa catalana i europea. C. Parellada, Albardaner, P. Català i altres.

No podem oblidar l'**heràldica**, ciència estudiada a la menuda en relació al Descobridor, des dels inicis del CEC. No cal dir la importància que té per determinar la pertinença a la noblesa del nostre Descobridor. Antoni Poyo i Pere Català i Roca, se n'han servit en llurs treballs.

La genealogia, que estudia els arbres familiars i llurs branques derivades, que ha permès, la seva pràctica, aclarir els embulls de les diverses derivacions de les famílies Colom més destacables del nostre país. F. Albardaner, R. Navarro, C. Parellada, P. Català i Roca.

És evident que els resultats obtinguts de tanta investigació feta, sempre per la via científica, han estat extraordinaris al llarg d'aquests vint anys d'existència del CEC.

Gràcies a aquest treball ben fet ningú no disposa, actualment, d'arguments amb prou força per negar les conclusions a què ha arribat la nostra associació quant a :

- El català era la llengua de Colom.
 - L'escriptura de Colom era d'estil gòtico-català.
 - El Descobridor pertanyia a la noblesa.
- Que la cartografia nàutica emprada per Colom era de l'escola catalana.
- Les armes de l'escut Colom no són estranyes a la noblesa catalana.
 - El marc de relacions socials i polítiques del Descobridor les conformen personalitats vinculades a Catalunya o amb el regne medieval català, alies

la mal anomenada Corona d'Aragó. Aquesta teoria s'ha anat confirmant i reforçant en aquests darrers anys. Val a dir, en aquest sentit, que els arxius catalans i estrangers amb possibilitats de estar vinculats amb la causa catalana de Colom han estat examinats com mai i que el nostre Centre ha fet una tasca incomparable de recerca arxivística.

El segon objectiu del CEC

Ara passem a considerar un altre objectiu del CEC i que ha estat la difusió de la història i en particular de la història i dels fonaments de tesi catalana i també de les recerques i treballs fets per membres del mateix Centre o que aquest ha propiciat.

El primer fruit editorial d'aquest propòsit va ser la publicació del llibre "*Colom i el Món Català*" Ed. Dalmau 1993, veritable enciclopèdia de la temàtica colombina i Catalunya, amb més de 600 pàg. Edició a cura Pere Català i Roca, el qual en va coordinar l'edició i la va completar en gran mesura per tal d'evitar que no hi haguessin llacunes notables en una temàtica tan complexa i interessant com és "*Colom i el món Català*".

El llibre es compon d'articles signats per autoritats en el l'àmbit de la història publicats anteriorment i de treballs d'historiadors contemporanis, aconseguint tot plegat, un compendi, una summa colombina, que posés a l'abast dels estudiosos materials per a continuar la recerca tot considerant que l'any 1993, el de l'edició, però, era el del Descobriments Català a causa del segon viatge, en el qual els catalans hi intervingueren de manera decisiva. Així s'hi poden llegir textos, entre altres, de Teresa Baqué, Antoni Bach, prev., Pere Català i Roca, Francesc Albardaner, Federic Udina i Martorell, Jaume Aymar, Caius Perellada, Ernest Vallhonrat, Antonio Rumeu de Armas, Manuel Bestratén, Antoni Colom Bisbal, Josep M. Ortadó, Josep-Maria Solé Fa, Jordi Bilbeny, Ignasi Riera, Miquel Batllori S. .J., i Josep M. Ainaud de Lasarte, tots escrits per a ser inclosos en aquest llibre.

Del conjunt de figures històriques de les quals s'aplegaren treballs n'esmentarem Ramon Llull, Enric Bayerri, Miquel Coll i Alertorn, Antoni Aulestia, Ferran Soldevila, Gonçal Reparaz, fill, Juan Manzano, Josep M. Castellnou i Grau.

Sóc conscient que l'enumeració no és completa, però no es podia abusar de la pacient atenció del públic. Aquest llibre fou subvencionat per la Comissió Catalunya i Amèrica.

I de tots aquests fets, de tota aquesta constància recercadora, que fa quatre lustres que dura, en

el centre

resta encara el testimoni escrit en el Butlletí trimestral que ja ha superat els 50 números en els quals es pot constatar la col·laboració dels seus socis experts i la d'historiadors de gran renom, així com textos històrics específics d'altre temps, triats expressament per a ajudar a la recerca i que són presentats en l'espai Tribuna.

El contingut del Butlletí s'ha fornint de més de 200 articles, de més de seixanta recensions bibliogràfiques i d'una secció permanent Vida del Centre, en la qual s'explanen les activitats de l'associació.

Repassar els exemplars d'aquest Butlletí corprèn per la varietat dels temes tractats i pel rigor que hi esmerça qui en subscriu les col·laboracions. El Butlletí, en qüestió, esdevé una font d'informació única sobre la temàtica colombina en relació a Catalunya i els països amb altres opcions referents a l'origen de Colom.

A més a més, el CEC, sempre les circumstàncies econòmiques ho han permès, ha editat treballs Monogràfics, fins a 13 hores d'ara. Obres de temàtica singular, la primera de les quals és de l'any 1995, *"Les noves proves de la catalanitat de Colom"* de Ferran Soldevila. *"El gran navegant i descobridor d'Amèrica Don Cristóbal Colon no era el genovès italià"*, Manuel Bestraten 1998. *"Notícia Històrica de la Descoberta d'Amèrica"* de Jordi Bilbeny 1998. *"Reflexions sobre l'època i autor del descobriment del Nou Món"* de Francesc Albardaner. i Llorens 1998. *"Un frau històric: la relació del segon viatge atribuïda a Cuneo"* Pere Català i Roca 1998. *"Els documents pontificis referents a Colom i a la Descoberta del Nou Món i el seu valor resolutori"*, Caius Parellada. 2000. *"Documents sobre Colom, descobridor del Nou Món"* Alba Vallès 2002. *"De Colom a l'Atlàntida. Homenatge a Mn. Jacint Verdaguer en el centenari de la seva mort"* 2002. Josep M. Solà i Camps. *"Pinzonada sobre Colom"* Pere Català i Roca. 2003. *"Cristòfol Colom i la cartografia antiga: Amèrica abans de 1492"* Nito Verdera 2004. *"Cristòfol Colom Català"* Ignasi Muntaner i Pasqual. 2005. *"Contribució documental de l'estudi de l'entorn familiar de Pere Margarit"* Antoni Soler i Parellada. 2010.

El punt àlgid de la difusió de la teoria de la naturalesa catalana de Colom, defensada pel nostre Centre, seguint la línia de Luis Ulloa es produeix quan vam ser cridats per la cadena de televisió americana Discovery Chanel i els nostres experts F. Albardaner i L. de Izaguirre actuaren d'assessors en el reportatge *"Cristòfol Colom des de la tomba"*

en el qual la tesi catalana sobre l'origen de Colom era considerada la més fonamentada. Aquest reportatge va ser emès a mig món, via satèl·lit.

Trobades científiques.

En el camp de la ciència, doncs, s'ha fet un camí tan dreturer com important, vorejat amb monjoies rellevants com han estat el I Col·loqui Internacional d'Estudis Colombins, l'any 1993, sobre *"la Llengua i l'escriptura de Cristòfol Colom"*. Hi participaren experts de gran relleu F. Udina i Martorell, Nito Verdera, Pere Català, Juan Gil, Cosuelo Varela, Antonio Rumeu de Armas i altres habituals col·laboradors del CEC. Es va desenvolupar al Pati Llimona de Barcelona, antic palau de la Família Gualbes, on es conserva la porta d'entrada a la ciutat la qual, segons la tradició, Colom va travessar per anar al Palau Reial a trobar els Reis.

L'any 2000 se celebrà el II Col·loqui Internacional d'Estudis Colombins al Palau Moja de Barcelona que versà sobre *"Relacions entre Catalunya i Portugal en el marc del Descobriment"* amb la participació significativa dels professors Humberto Carlos Vaquero i Felipe Temudo Barata de les Universitats luses de Porto i Èvora respectivament i de l'historiador i colombista Pere Català de ponents. I amb la presència de Comunicacions múltiples per part dels historiadors membres del nostre Centre.

Al cap de set anys més el 2007, les convocatòries de treball de factura àmplia el CEC les fixa, pel que es pot comprovar, cada set anys, amb la col·laboració de l'Arxiu Històric de Tarragona, es realitzen les Jornades d'Estudis i Debat sobre el tema: Tarragona a l'Època de Colom, amb la col·laboració agraïda del director de l'Arxiu i del nostre soci E. Vallhonrat. La professora Montserrat Sanmartí de la URV, dictà la ponència *"La cal·ligrafia gòtica de C. Colom"*.

Igualment amb caràcter d'informació, de formació i de debats científics, el CEC ha organitzat al llarg de cada curs acadèmic Conferències Mensuals. Sempre a càrrec d'experts universitaris o de personalitats reconegudes en el món de la història.

Es fa impossible consignar-ne aquí la relació, ja que passen 180 les conferències dictades. L'assistència ha mantingut una mitjana de 40 persones.

Unes trobades de caire científic-excursionista, van ser les anomenades sortides colombines organitzades els primers anys, entre les quals esmentar la visita a Sant Jeroni de la Murtra,

el centre

l'anada a Coscó, pàtria de Leandre Coscó, clergue traductor de la carta de Colom a G. Sanchís, dient-li que havia arribat, la visita al monestir de Montserrat, la sortida per visitar la Torre Coloma entre el Penedès i el Baix Llobregat, l'itinerari Barceloní de Colom.

Punt Final

És per això, que arribats a aquesta memorable fita del vintè aniversari ens plau, com diria el poeta "muntanya amunt mirar enrere..." ja que des del començament dels anys noranta hi ha hagut la fidelitat a un principi enunciat aleshores per Josep Porter, eminent bibliòfil i historiador, "Si Colom era alguna cosa, era català".

I ens plau mirar enrere per la feina feta i haver seguit, fil per randa, els plantaments inicials que, publicats al Butlletí d'Omnium Cultural, desembre 1989 deien: "Els estudis més erudits i més propers sobre el Descobridor del Nou Món, demostren de manera definitiva que Cristòfol Colom no és el Cristoforo Colombo geneovès, pretès navegant i descobridor italià. La sistemàtica obstrucció que hom ha practicat damunt els documents històrics i el marc polític-social que li era contemporani, fan veure de manera prou clara la intenció d'amagar la identitat del Descobridor. Estudis de tota mena, i en especial els del peruà Dr. Ulloa, manifesten el possible origen català del valerós navegant i la

seva vinculació amb els Països Catalans".

Aquest, és diguem-ne, el breu manifest de l'encara Agrupació Pro Colom Català data de 1989.

La tasca que s'ha dut a terme, senyores i senyors, al llarg de vint anys, es resumeix en:

- La secretaria d'atenció al soci i d'ordenació de treball, convocatòries i confecció del Butlletí trimestral.
- Organització de conferències mensuals sobre temàtica colombina, a la seu del centre.
- Edició del Butlletí trimestral.
- Edició de la col·lecció de Quaderns Monogràfics.
- Impuls a l'edició de llibres col·lectius i d'autors socis.
- Organització de Col·loquis i Jornades.
- Difusió als mitjans de comunicació dels avenços de la causa colombina catalana.
- Organització de Sortides Colombines.
- Participació a actes culturals i en programes radiofònics o televisius amb la mateixa voluntat.

La tasca, l'afany i l'esperança no han estat debades, tots els indicadors aporten dades positives que confirmen la catalanitat de Cristòfol Colom. Per molts anys puguem continuar en aquesta noble causa.

Relació d'articles publicats en els 53 primers números del butlletí

- Francesc Albardaner, "16 cartes inèdites de Luis Bolívar Ulloa", butlletí 46, pàgina 10.
- Francesc Albardaner, "Aproximacions tribals a l'historigrafia colombina", butlletí 49, pàgina 18.
- Francesc Albardaner, "Bilbeny, entre la fantasia i la desinformació", butlletí 37, pàgina 11.
- Francesc Albardaner, "Canonització de Colom. El Vaticà es treu les pusses de sobre", butlletí 34, pàgina 11.
- Francesc Albardaner, "Cristòfol Colom i Capafonts: una llegenda desconeguda", butlletí 36, pàgina 19.
- Francesc Albardaner, "Divulgació del descobriment des de Barcelona", butlletí 9, pàgina 17.
- Francesc Albardaner, "Dona Filipa de Aviz", butlletí 38, pàgina 12.
- Francesc Albardaner, "Dues cartes de Luis Ulloa i Cisneros", butlletí 44, pàgina 18.
- Francesc Albardaner, "Él llinatge Paner, ciutadans de Barcelona", butlletí 5-6, pàgina 15.
- Francesc Albardaner, "Els Colom de Santa Maria de Queralt", butlletí 23, pàgina 15.
- Francesc Albardaner, "Els protocols notarians de la Batllia de Cardona del segle XIV dipositats a la Biblioteca de Catalunya de Barcelona", butlletí 25, pàgina 6.
- Francesc Albardaner, "En defensa del Dr. Charles J. Merrill", butlletí 41, pàgina 7.
- Francesc Albardaner, "Epistolari d'Enric Mitjana de las Doblans amb Luis Ulloa", butlletí 47, pàgina 5.
- Francesc Albardaner, "Era el clergue gironí Joan Colom el descobridor?", butlletí 2, pàgina 3.
- Francesc Albardaner, "Joan Colom Betran: difunt abans del 13-09-1477", butlletí 52, pàgina 15.
- Francesc Albardaner, "La teoria catalana de Cristòfor Colom a la conferència històrica clínico patològica de la Universitat de Baltimore", butlletí 35, pàgina 31.
- Francesc Albardaner, "L'Arxivo Colombino de Barcelona de Jaume Colomer i Montset", butlletí 22, pàgina 9.
- Francesc Albardaner, "L'entreviatges revelador de 1493", butlletí 12-13, pàgina 17.
- Francesc Albardaner, "Les anàlisis comparatives de l'ADN del cromosoma "Y" d'Hernando Colom amb els llinatges Colom i Colombo", butlletí 39, pàgina 28.
- Francesc Albardaner, "Luis Ulloa i els testaments de Colom", butlletí 42, pàgina 16.
- Francesc Albardaner, "MK el misteriós comentador i descobridor de catalanismes a la primera carta de Colom impresa a Barcelona l'any 1493", butlletí 32, pàgina 7.
- Francesc Albardaner, "Monument a Cristòfor Colom a Barcelona", butlletí 39, pàgina 20.
- Francesc Albardaner, "Nous documents inèdits sobre els Colom de Barcelona-Cardona", butlletí 15-17, pàgina 19.
- Francesc Albardaner, "Qui fou "R.L. de Corbaria episcopi Montispalusii"?", butlletí 53, pàgina 4.
- Francesc Albardaner, "Tarroja, Torroja, Terroja = Terra Rubra?", butlletí 14, pàgina 10.
- Francesc Albardaner, "Tot anant a la saga dels cinc canonges Colom", butlletí 10, pàgina 19.
- Francesc Albardaner, "Tot comentant fitxes de Ricard Carreras Valls", butlletí 50, pàgina 9.
- Francesc Albardaner, "Troballes de Ramon Navarro a l'Arxiu Històric de la ciutat de Barcelona", butlletí 40, pàgina 12.
- Francesc Albardaner, "Un corsari apel·lat Colom i el suposat final de la guerra civil catalana vist des de València", butlletí 51, pàgina 13.
- Francesc Albardaner, "Una visita als arxius i biblioteques de París", butlletí 45, pàgina 15.
- Joaquim Arenas, "1497: Nord-Amèrica, Anglaterra i Catalunya", butlletí 21, pàgina 18.
- Joaquim Arenas, "1927; Colom català", butlletí 34, pàgina 26.
- Joaquim Arenas, "Bartomeu Colom com l'exemple o els límits de les teories", butlletí 32, pàgina 10.
- Joaquim Arenas, "Discovery Channel i Cristòfol Colom català", butlletí 34, pàgina 14.
- Joaquim Arenas, "El Pilot ignorat, llegenda o realitat", butlletí 23, pàgina 9.
- Joaquim Arenas, "La preparació del tercer viatge", butlletí 21, pàgina 7.
- Joaquim Arenas, "Pere Català i Roca, in memoriam", butlletí 48, pàgina 9.
- Joaquim Arenas, "Sobre el "Diario" de navegació de l'almirall de les mars oceàniques", butlletí 28, pàgina 11.
- Jaume Aymar, "L'estada dels Reis Catòlics a Barcelona", butlletí 9, pàgina 10.
- Jaume Aymar, "Noves hipòtesis sobre Cristòfor Colom", butlletí 53, pàgina 13.
- Manuel Bestratén, "Breus reflexions sobre la Primera Carta de Colom a Lluís Santàngel anunciant-li el descobriment d'un nou Món", butlletí 31, pàgina 31
- Manuel Bestratén, "Cristòfol Colom i la seva devoció a Santa Maria de la Cinta de Tortosa", butlletí 15-17, pàgina 10.
- Manuel Bestratén, "El gran navegant Joan Cristòfol Colom, català, no va ser ni corsari ni pirata" butlletí 32, pàgina 17.
- Manuel Bestratén, "Rèplica a un investigador despistat", butlletí 37, pàgina 19.
- Jordi Bilbeny, "A l'entorn dels orígens familiars d'En Ferran Colom", butlletí 27, pàgina 10.
- Jordi Bilbeny, "Cristòfor Colom i la llegua nàutica catalana", butlletí 26, pàgina 14.
- Jordi Bilbeny, "Els descobridors d'Amèrica duien barretina", butlletí 18, pàgina 7.
- Jordi Bilbeny, "Els lectors barcelonins del XVI i llur relació

el centre

amb Amèrica", butlletí 20, pàgina 11.

- Jordi Bilbeny, "La casa barcelonina d'En Cristòfor Colom que els censors van intentar situar a Sevilla", butlletí 28, pàgina 14.
- Jordi Bilbeny, "La creu de Sant Jordi, les quatre barres i la descoberta d'Amèrica", butlletí 19, pàgina 6.
- Jordi Bilbeny, "La data de naixement d'En Cristòfor Colom", butlletí 25, pàgina 16.
- Jordi Bilbeny, "La mentalitat reial d'en Cristòfor Colom", butlletí 29, pàgina 18.
- Jordi Bilbeny, "La tornada de Colom a Barcelona", butlletí 22, pàgina 12.
- Rosa M. Bosch, "Els Pinzon tornen a Palos", butlletí 52, pàgina 15.
- Amadeu Buch Gras, "1927: Rèplica a Ulloa", butlletí 43, pàgina 19.
- Amadeu Buch Gras, "Any 1930: Josep Tarré, prvre. crítica Ulloa", butlletí 45, pàgina 25.
- Amadeu Buch Gras, "Constança Colom i Monrós, monja de Pedralbes", butlletí 42, pàgina 11.
- Amadeu Buch Gras, "La persistència de les errades impreses", butlletí 47, pàgina 32.
- Carles Camp, "L'origen català de la indústria sucrera americana", butlletí 31, pàgina 22.
- Manel Capdevila, "Cristòfor Colom i la ciència nàutica catalana", butlletí 52, pàgina 7.
- Josep M.Castellnou, "A la recerca de Cristòfor Colom", butlletí 11, pàgina 3.
- Josep M.Castellnou, "Barcelona, 1493. Qüestió de dates acusadores", butlletí 11, pàgina 7.
- Josep M.Castellnou, "Colom i la seva localització", butlletí 11, pàgina 18.
- Josep M.Castellnou, "Contradiccions sospitoses", butlletí 11, pàgina 12.
- Josep M.Castellnou, "Cronologia referent a Colom", butlletí 11, pàgina 5.
- Josep M.Castellnou, "Els detractors de Luis Ulloa", butlletí 7-8, pàgina 20.
- Josep M.Castellnou, "Els misteris de la lletra de Colom", butlletí 11, pàgina 11.
- Josep M.Castellnou, "Els nom-cognom de Colom", butlletí 11, pàgina 17.
- Josep M.Castellnou, "Encara dates acusadores", butlletí 11, pàgina 10.
- Josep M.Castellnou, "Entorn de la llengua de Cristòfor Colom", butlletí 11, pàgina 16.
- Josep M.Castellnou, "Entorn del Diari de Cristòfor Colom", butlletí 1, pàgina 4.
- Josep M.Castellnou, "Ferran II contra Catalunya", butlletí 11, pàgina 8.
- Josep M.Castellnou, "Isabel la Catòlica, Senyora de Tàrraga", butlletí 11, pàgina 7.
- Josep M.Castellnou, "La vinguda de Colom a Barcelona", butlletí 9, pàgina 15.
- Josep M.Castellnou, "L'estrangeria de Cristòfor Colom", butlletí 3, pàgina 7.
- Josep M.Castellnou, "Qui era Cristòfor Colom", butlletí 11, pàgina 9.
- Pere Català Roca, "Dos manuscrits expedits per Ferran

"El Catòlic" des de Sant Jeroni de la Murta el 1493", butlletí 5-6, pàgina 14.

- Pere Català Roca, "Dues noves notícies sobre Pere (Bertran i) Margarit", butlletí 18, pàgina 6.
- Pere Català Roca, "El fogatge de 1497", butlletí 21, pàgina 12.
- Pere Català Roca, "Els consellers de Barcelona en el període 1491-1493", butlletí 12-13, pàgina 14.
- Pere Català Roca, "La darrera entrevista de Colom amb Ferran "El Catòlic"", butlletí 29, pàgina 25.
- Pere Català Roca, "La magnífica rebuda de Colom a Barcelona segons Lemartine", butlletí 9, pàgina 23.
- Pere Català Roca, "L'Almirall corsari "Columbus", "Columbum", "Colonium", "Colom"", butlletí 1, pàgina 9.
- Pere Català Roca, "L'escrivà públic de Moguer acompanyà Colom a "embargar navíos"", butlletí 33, pàgina 9.
- Pere Català Roca, "Luis Ulloa i Cisneros. Esbós de biografia", butlletí 7-8, pàgina 11.
- Pere Català Roca, "No en fórem exclosos", butlletí 30, pàgina 15.
- Pere Català Roca, "Palos, vila dels Pinzon, penada", butlletí 23, pàgina 7.
- Pere Català Roca, "Palos. Testimonis presencials", butlletí 27, pàgina 28.
- Pere Català Roca, "Per què els Reis Catòlics eren a Barcelona. Encaix històric", butlletí 9, pàgina 12.
- Pere Català Roca, "Questions colombines que afecten Catalunya", butlletí 48, pàgina 14.
- Pere Català Roca, "Salvaguarda dels jueus cristianitzats vinguts de Portugal (Barcelons, 1492)", butlletí 26, pàgina 12.
- Pere Català Roca, "Sobre el port de Palos (resposta indirecta a la qüestió de Pals)", butlletí 10, pàgina 18.
- Pere Català Roca, "Sobre els italianismes observats a la carta de Colom a Santàngel", butlletí 48, pàgina 22.
- Pere Català Roca, "Un altre testimoni de la vinguda de Colom a Barcelona", butlletí 32, pàgina 10.
- Pere Català Roca, "Un heretge de cognom Colom", butlletí 20, pàgina 10.
- Pere Català Roca, "Una precisió, una discrepància i una possibilitat", butlletí 38, pàgina 11.
- Pere Català Roca, "Veritablement Fernando Colom no sabia on havia nascut el seu pare?", butlletí 25, pàgina 18.
- Dolores De Gual, "Cristòfor Colom i els nobles empordanesos", butlletí 51, pàgina 6.
- M. Teresa Ferrer Mallol, "El comerç català a l'Atlàntic durant els segles XV i XVI", butlletí 27, pàgina 18.
- Jordi Gàlvez, "Luis Ulloa i els seus succesors. Retrat de família", butlletí 7-8, pàgina 19.
- Albert Garcia Catalan, "Sorpreses d'un primer viatge al nou món", butlletí 24, pàgina 10.
- David Garrido Valls, "Colom vist a través de la seva escriptura", butlletí 40, pàgina 14.
- Joan Grimal, "Últimes dades sobre els Colom de Barcelona a la baixa edat mitjana: una recerca sistemàtica als arxius històrics barcelonins", butlletí 15-17, pàgina 4.
- Valentí Gual Vilà, "L'intent de regicidi de Joan de Canyamars contra Ferran II", butlletí 35, pàgina 22.
- Josep M. Llobet Portella, "Els senyors de la Segarra en

el centre

l'època de Cristòfol Colom", butlletí 27, pàgina 13.

• Josep M. Llobet Portella, "Els senyors de les poblacions de la Segarra, l'any 1497", butlletí 21, pàgina 14.

• Josep M. Llobet Portella, "Un nou document sobre Bernat Colom, Ferrer de Tarroja de Segarra (1434)", butlletí 24, pàgina 9.

• Josep M. Llobet Portella, "Uns Colom de Cervera que mai han existit", butlletí 14, pàgina 17.

• Joan Llorens Samsó, "El manuscrit 431 de Yale", butlletí 43, pàgina 8.

• Joan Llorens Samsó, "Les famílies Colom i Cabot de Sant Boi de Llobregat", butlletí 42, pàgina 14.

• Joan Llorens Samsó, "Les fantasies imbècils de Mussolini", butlletí 50, pàgina 23.

• Joan Llorens Samsó, "Més fonts documentals sobre el plet de Veragua", butlletí 46, pàgina 24.

• Emilio López Pérez, "Recobrant memòria històrica", butlletí 41, pàgina 11.

• Miquel Manubens, "Els diners d'en Cristòfor Colom", butlletí 51, pàgina 18.

• Miquel Manubens, "La signatura d'en Colom segons Ramon Llull", butlletí 53, pàgina 9.

• Miquel Manubens, "L'escut d'armes d'en Ferran Colom Enriquez", butlletí 52, pàgina 20.

• Llorenç Margarit Torras, "Colom: un bord trastàmara?", butlletí 44, pàgina 16.

• Llorenç Margarit Torras, "El testament colombí de Ricard Carreras Valls", butlletí 45, pàgina 8.

• Llorenç Margarit Torras, "Els Colom al servei de França", butlletí 41, pàgina 15.

• Llorenç Margarit Torras, "Els Coma i els Coloms de Rosselló", butlletí 50, pàgina 21.

• Llorenç Margarit Torras, "Qui fou Guillem Coma?", butlletí 46, pàgina 19.

• Llorenç Margarit Torras, "Ulloa. Informe a la Real Academia de la Historia", butlletí 49, pàgina 12.

• Jordi Marí, "El viatge pels regnes de la Península Ibèrica de Jerònim Münzer (1494-1495)", butlletí 49, pàgina 9.

• Jordi Marí, "La persistència del cognom Colom", butlletí 47, pàgina 30.

• Jordi Marí, "La Torre Pallaresa i els Gualbes", butlletí 50, pàgina 26.

• Jordi Marí, "Lluís Ulloa i la pàtria de Colom", butlletí 36, pàgina 10.

• J.M Martí Bonet, "Què cal dir del baptisme dels sis indis a Barcelona l'any 1493?", butlletí 9, pàgina 24.

• Ismael Martínez, "Colom, el Navegant", butlletí 31, pàgina 12.

• Josep Miracle, "La llengua en la interpretació de la història", butlletí 10, pàgina 15.

• Sebastià Montsoriu Genís, "Colom i el cardenal don Pedro González de Mendoza", butlletí 50, pàgina 16.

• Sebastià Montsoriu Genís, "Jean de Gallartboys i Guillermus de Casanova alias Colom", butlletí 42, pàgina 21.

• Sebastià Montsoriu Genís, "La dictablanda del general Berenguer i Colom", butlletí 46, pàgina 22.

• Sebastià Montsoriu Genís, "Llindars: Bressol de Colom", butlletí 43, pàgina 22.

• Sebastià Montsoriu Genís, "Una taça d'aigua", butlletí 48,

pàgina 26.

• Ramon Navarro, "Colom i els arxius: passat, present.. I final?", butlletí 41, pàgina 8.

• Ramon Navarro, "Una lectura del Manuscrito de Las Casas", butlletí 39, pàgina 21.

• Ramon Navarro, "Una lectura dels Pleitos Colombinos", butlletí 33, pàgina 10.

• Josep M. Ortadó i Maymó, "Una conversió inesprada", butlletí 25, pàgina 22.

• Caius Parellada, "Comentari a l'article publicat al Butlletí número 29 per Francesc Albardaner", butlletí 31, pàgina 10.

• Caius Parellada, "El canonge Francesc Colom i quatre col·legues seus i la Biblioteca colombina de Sevilla", butlletí 23, pàgina 8.

• Caius Parellada, "El document Borromeu: eludi circumstancial", butlletí 14, pàgina 16.

• Caius Parellada, "El manuscrit pràctiques e costums... conservat a la Biblioteca Colombina", butlletí 5-6, pàgina 13.

• Caius Parellada, "El marc polític i social", butlletí 7-8, pàgina 16.

• Caius Parellada, "Els misteris de Barcelona i el silenci de Gènova", butlletí 9, pàgina 20.

• Caius Parellada, "Hispaniola", butlletí 47, pàgina 29.

• Caius Parellada, "La carta de Colom", butlletí 24, pàgina 12.

• Caius Parellada, "La llengua de Colom: Fraseologia i catalanismes en el llenguatge", butlletí 10, pàgina 7.

• Caius Parellada, "Les butlles papals", butlletí 21, pàgina 3.

• Caius Parellada, "Les metamorfosis del "Colonium Ligurem" a P.M. D'Anghiera", butlletí 1, pàgina 11.

• Caius Parellada, "Manipulació històrica de l'expressió Corona d'Aragó", butlletí 47, pàgina 28.

• Caius Parellada, "Noves aportacions colombines", butlletí 18, pàgina 9.

• Caius Parellada, "Orígens de la Biblioteca Colombina", butlletí 30, pàgina 14.

• Caius Parellada, "Pere Margarit i el segon viatge de Colom", butlletí 12-13, pàgina 19.

• Caius Parellada, "Remarques sobre alguns comentaris relatius a la llengua de Colom", butlletí 4, pàgina 11.

• Caius Parellada, "Tres circumstàncies bàsiques", butlletí 20, pàgina 8.

• Caius Parellada, "Unes lleis catalanes enfront de Gènova", butlletí 25, pàgina 20.

• Roser Parellada, "Context familiar i polític del descobridor, l'almirall Cristòfor Colom", butlletí 45, pàgina 12.

• Roser Parellada, "Entorn de la catalanitat de Cristòfor Colom", butlletí 45, pàgina 13.

• Roser Parellada, "Situació actual", butlletí 24, pàgina 17.

• Roser Parellada, "Trets biogràfics de Caius Parellada i Cardellach", butlletí 32, pàgina 6.

• Maria Porter Moix, "Bibliografia colombins de Luis Ulloa i Cisneros", butlletí 7-8, pàgina 24.

• Maria Porter Moix, "Esbós humà del bibliòfil i del recercador Josep Porter", butlletí 22, pàgina 6.

• Maria Porter Moix, "Pere Martir d'Anghiera i el gentilici ligur", butlletí 12-13, pàgina 13.

el centre

- Antonio Poyo Creixenti, "Introducció a l'heràldica colombina", butlletí 28, pàgina 17.
- Josep M Prunés, "Fra Bernat Boil: interronagts i respostes", butlletí 37, pàgina 21.
- Enric Pujol, "Els documents de Lluís Ulloa en el fons personal de Ferran Soldevila de Chavonay (Suïssa)", butlletí 19, pàgina 9.
- MS Regueiro, "La teoria de Pedro Magruga com Colom no te base històrica o documental", butlletí 52, pàgina 19.
- Antoni Soler Parellada, "1484: Joan Colom i Bertran quoandam", butlletí 37, pàgina 9.
- Antoni Soler Parellada, "Dades sobre la família Colom a l'Arxiu de Protocols de Sevilla", butlletí 36, pàgina 25.
- Antoni Soler Parellada, "De la caiguda de Constantinoble al descobriment d'Amèrica: la recerca d'una nova ruta cap a les Índies Orientals", butlletí 38, pàgina 14.
- Antoni Soler Parellada, "Els Colom de Tarragona", butlletí 39, pàgina 26.
- Antoni Soler Parellada, "Transcripció del testament de Caterina Betran", butlletí 53, pàgina 7.
- Alba Vallès, "El matrimoni secret de Diego Colom", butlletí 19, pàgina 11.
- Alba Vallès, "L'obra colombina de Caius Parellada i Cardellach", butlletí 32, pàgina 22.
- Ernest Vallhonrat, "A Boriquèn es va celebrar la primera missa a Amèrica", butlletí 52, pàgina 14.
- Ernest Vallhonrat, "Bariay, a la costa nord de Cuba on desembarcà Colom el 28 d'octubre de 1492", butlletí 31, pàgina 30.
- Ernest Vallhonrat, "Beatriu Enriquez, l'amant de Cristòfor Colom i mare d'Hernando, probable germanastre del Rei Ferran el Catòlic", butlletí 34, pàgina 17.
- Ernest Vallhonrat, "Caius Parellada venç Colombo", butlletí 32, pàgina 13.
- Ernest Vallhonrat, "Colom va estudiar a Pavia", butlletí 33, pàgina 8.
- Ernest Vallhonrat, "Colom: Príncep de Catalunya", butlletí 37, pàgina 18.
- Ernest Vallhonrat, "Cristòfor Colom a Madeira", butlletí 36, pàgina 21.
- Ernest Vallhonrat, "El defensor dels índis i el tarragoní Miquel Ballester", butlletí 53, pàgina 11.
- Ernest Vallhonrat, "El viatge de Cristòfor Colom a Barcelona", butlletí 23, pàgina 13.
- Ernest Vallhonrat, "En Boyd, primer vicari de Roma a Amèrica", butlletí 52, pàgina 13.
- Ernest Vallhonrat, "Les sigles de l'antefirma de Colom", butlletí 41, pàgina 10.
- Ernest Vallhonrat, "L'óuro branco", butlletí 49, pàgina 17.
- Ernest Vallhonrat, "Mots catalans a l'escriptura de Colom", butlletí 14, pàgina 13.
- Ernest Vallhonrat, "Tres Beatrius Enríquez coetànies", butlletí 53, pàgina 10.
- Ernest Vallhonrat, "Un homenot de Valls", butlletí 48, pàgina 13.
- Dalmau Valls, "Colom contrariat pel seu cambrer", butlletí 33, pàgina 6.
- Dalmau Valls, "De lo descubierto", butlletí 12-13, pàgina 16.
- Dalmau Valls, "Disposicions reials per al segon viatge", butlletí 12-13, pàgina 24.
- Dalmau Valls, "Moment historic de Catalunya: el Rosselló i la Cerdanya", butlletí 21, pàgina 11.
- Dalmau Valls, "Sobre el nom "Fernando" posat a un fill del futur descobridor", butlletí 26, pàgina 18.
- Dalmau Valls, "Una estada de Colom a Catalunya (abril-maig 1493) inenarrable", butlletí 12-13, pàgina 22.
- Onofre Vaquer Benassar, "La complicitat dels reis Catòlics en l'ocultació de l'origen de Colom", butlletí 3, pàgina 12.
- Onofre Vaquer Benassar, "Recerques sobre l'origen de Cristòfor Colom", butlletí 44, pàgina 10.
- Nito Verdera, "Cristòfor Colom era català d'Eivissa", butlletí 35, pàgina 32.
- Nito Verdera, "Eivissa i Pere Català i Roca", butlletí 48, pàgina 12.
- Nito Verdera, "El Cristòfor Colom d'en Jordi Bilbeny, una teoria més que impossible", butlletí 37, pàgina 16.
- Nito Verdera, "Homenatge eivissenc a Caius Parellada", butlletí 32, pàgina 15.
- Nito Verdera, "L'ADN de Diego Colom i les tombes del descobridor d'Amèrica", butlletí 29, pàgina 10.
- Nito Verdera, "Pals versus Palos", butlletí 49, pàgina 6.
- Jordi Vila, "Les capitulacions colombines: un document català", butlletí 30, pàgina 8.
- Teresa Vinyoles Vidal, "Humanisme i educació. La socialització dels infants a Barcelona, de la segona meitat del segle XIV fins a Ferran II", butlletí 35, pàgina 9.

Discovery Channel i el Colom català

Joaquim Arenas
(publicat al butlletí 34)

Des del Centre d'Estudis Colombins de Barcelona no podem estar més que satisfets i agraïts a Discovery Channel de que hagi produït el documental "Enigma Colón", que en la versió original anglesa duia per títol "Columbus: secrets from the grave".

La raó de la nostra complaença rau en el fet que finalment la teoria del possible origen català de Cristòfor Colom ha estat difosa a tot el món i, sobretot, ha estat exposada amb uns alts continguts científics i didàctics. També cal agrair que per fer aquest documental hagin convidat com a experts assessors d'aquest treball, entre d'altres, a dos socis del nostre centre, el Dr. Charles Merrill i el Sr. Francesc Albardaner, tots dos profunds coneixedors de la teoria iniciada per l'historiador peruà Luís Ulloa i Cisneros l'any 1927 en publicar a París el seu primer llibre "Christophe Colom, Catalan".

Al Centre d'Estudis Colombins s'hi apleguen els estudiosos seguidors de la teoria d'Ulloa que diu que Colom era súbdit natural de la Corona d'Aragó i de cultura catalana, tot negant, alhora, la tradicional identificació del descobridor del Nou Món amb el fill del llaner Domenico Colombo de Gènova. Per un costat, doncs, hi ha un corpus teòric de caire generalista, format en la seva major part pels escrits de Luís Ulloa, que ha estat esporgat de petits errors i millorat de mica en mica per les tres generacions de seguidors que hi han treballat fins a l'actualitat.

Per altra part, però, hem d'acceptar que diferents socis del nostre Centre d'Estudis treballen en hipòtesis ben diverses, que algun historiador ha qualificat com "d'un seguit de propostes més o menys indocumentades que han acabat per desprestigiar l'opció catalana de Colom" (Josep Maria Freixes, historiador, EL PUNT 17 d'agost del 2004) i "que han malbaratat l'alternativa d'Ulloa a favor de l'origen català de l'almirall Colom, ja que han dispersat el discurs". Som conscients del perill que comporta aquesta multiplicitat de teories, però el Centre d'Estudis Colombins ha considerat sempre positives totes aquestes iniciatives, totes aquestes hipòtesis de treball, sempre i quan no es vulguin presentar al gran públic com a teories

alternatives demostrades i comprovades científicament.

Reclamem, doncs, per al Centre d'Estudis Colombins la qualitat de centre científic de recerca, que accepta qualsevol hipòtesi de treball, per agosarada que sigui, però que, quan es demostra que alguna d'aquestes opcions històriques és falsa, és descartada definitivament. A tall d'exemple no podem acceptar la hipòtesi de treball que diu que Colom fou un fill bastard del Príncep de Viana i d'una dona mallorquina denominada Margalida, ja que aquest nen o nena, hagués nascut l'any 1460 i nosaltres acceptem que Colom ja era capità d'un vaixell de René d'Anjou abans de l'any 1472.

Aquesta data tan tardana de naixença fa que aquesta teoria sigui absurda des del seu plantejament i, per tant, és rebutjada al nostre Centre. Tenim posades totes les nostres esperances en què el nostre posicionament en aquest cas quedi avalat científicament per la comparació del ADN del cromosoma Y del fill de Colom, Fernando, amb el mateix tipus de ADN extret de la mòmia del monestir de Poblet del Príncep de Viana en un futur ben immediat.

Les nostres investigacions sobre la possible catalanitat de Colom es fan cercant la veritat històrica, que certament ha estat manipulada i censurada, però aplicant sempre el mètode científic de recerca tot evitant caure en patriotismes que resulten fora de lloc. Cristòfol Colom pot ser català, però no tot el descobriment d'Amèrica fou obra de catalans. Per sort o per desgràcia, segons es miri.

Conseqüents amb les nostres directius hem de dir que discrepem de les afirmacions del Sr. Santiago Cucurella (EL PUNT), 18 d'octubre 2004, quan afirma que: "Les teories de Bilbeny sobre la catalanitat de Cristòfol Colom jo crec que ultrapassen l'estadi de simples hipòtesis i han esdevingut tesis", ja que no solament les afirmacions del Sr. Jordi Bilbeny no són tesis comprovades, sinó que en la major part de les teories que ell exposa de collita pròpia o manllevades, són carents de tota credibilitat i, que no seria bo que es continuessin difonent com a certes i definitives: ni el port de sortida pel viatge del primer descobriment fou Pals d'Empordà, que no tenia port, ni el descobridor del Nou Món es pot identificar amb Joan Colom i Bertran que nasqué al voltant de l'any 1415 i morí abans de l'any 1488, ni als nens se'ls tonsurava a l'any

d'edat, sinó entre els 8 i 10 anys, ni Juan de la Cosa fou el mateix personatge que Giovanni Cossa, gran senescal del comte de Provença René d'Anjou, ni Colom es va casar amb la néta del comte d'Urgell, etc, etc. La difusió d'aquestes teories històriques com a veritats definitives, sobretot quan ha arribat al nivell de documental passat en sales públiques de cinema amb el nom "*L'apropiació del descobriment d'Amèrica: una conspiració d'estat?*", ha estat un fet més aviat negatiu per continuar defensant la teoria de l'origen català de Cristòfol Colom, ja que ha servit en safata de plata innumbrables arguments a tots els nombrosos detractors de la teoria esmentada, tant espanyols com italians, ja que, aquests, intentaran anorrear la totalitat de la teoria d'Ulloa en base a una sèrie de raonaments i afirmacions que certament no són comprovables en veritat.

Caldria evitar, doncs, tota confusió en aquest sentit i també la seva difusió pel bé de la causa catalana ja que, al nostre parer, no s'exposen amb el rigor científic o la prudència que caldria.

En canvi en el cas del documental de Discovery Channel la tesi és ben clara: la teoria tradicional genovesa no casa amb les anàlisis realitzades en diversos àmbits científics i històrics i en canvi la teoria d'Ulloa resulta molt més versemblant i possible. Comprendreu la satisfacció que embarga tots els socis del Centre d'Estudis Colombins, ja que d'aquesta manera s'ha vist reconeguda internacionalment la tasca callada realitzada per tres generacions d'estudiosos seguidors de la teoria iniciada per Ulloa l'any 1927.

El futur immediat es presenta encara més interessant i prometedor, ja que pel 20 de maig de l'any 2006, cinquè centenari de la mort de Cristòfol Colom, Discovery Channel ha promès que realitzarà un nou documental on es recolliran noves proves científiques que ens ajudaran, encara més, a definir l'origen i identitat de Cristòfol Colom. El Centre d'Estudis Colombins, a través dels seus socis col·laboradors amb aquest nou programa, continuarà donant el suport tècnic i històric necessari. Per tot això, nosaltres considerem que fora convenient establir vincles amb diferents departaments de les nostres universitats que ens puguin ajudar amb el màxim rigor científic en aquesta nova etapa, com fins ara ens han donat la seva lleial col·laboració Mossèn Gabriel Roura, professor de paleografia de la Universitat de Girona i el professor Lluís de Yzaguirre del departament de lingüística de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona.

Notes sobre la conferència d'en José Antonio Lorente

Francesc Albardaner
(publicat al butlletí 46)

El dia 2 de desembre del 2008 va tenir lloc una conferència del Dr. José Antonio Lorente Acosta, director del Laboratorio de Identificación Genética de la Facultat de Medicina de la Universitat de Granada, a la sala d'actes de l'Arxiu de la Corona d'Aragó amb el títol: "*L'origen de Cristòfor Colom: resultat actual de les anàlisis de les persones de cognom Colom i Colombo*". L'acte, organitzat pel nostre Centre d'Estudis Colombins, va comptar amb la presència de nombrosos homes de llinatge Colom i homes del "*grup de referència*", que havien col·laborat en la campanya d'obtenció de mostres de saliva per poder realitzar aquest estudi. La sala estava plena a vessar i també hi havia la presència de diversos periodistes i de la Televisió de Catalunya. El mateix dia va ser emès un reportatge al programa "*La Hora Q*" de TV3.

El motiu d'haver traslladat l'acte de la seu d'Òmnium Cultural de Barcelona a la sala d'actes del Palau del Lloctinent de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, no fou casual. La direcció d'aquest arxiu ha estat estretament vinculada amb els estudis colombins, com a mínim, en dues ocasions. En primer lloc, hem de destacar el suport rebut per Luís Ulloa i Cisneros per part del Sr. Ferran Valls i Taberner, director d'aquest arxiu, des de l'any 1927, fins a la mort d'Ulloa l'any 1936. No solament el va ajudar en les recerques que aquest va efectuar a l'arxiu, sinó que, en col·laboració amb altres entitats cíviques barcelonines de l'època, com l'Ateneu Barcelonès o el Centre Excursionista de Catalunya, va promoure una recollida de cèntims a través d'una "*Subscripció Popular*", per tal de cobrir les necessitats econòmiques d'Ulloa per continuar les seves recerques i per poder assistir a diversos congressos internacionals d'americanistes com els de Sevilla o Hamburg de l'any 1930.

Durant la llarga etapa en que el director fou el Sr. Frederic Udina i Martorell, aquest va aprofundir en l'estudi dels documents relatius a Colom preservats en el Arxiu Reial de Barcelona, fet que va dur-lo a publicar diversos treballs sobre la importància i significat de les capitulacions de Cristòfor Colom amb la Corona i sobre altres documents relacionats amb el primer viatge de descobriment d'Amèrica. Finalment, com en aquest

altres. D'això se'n pot dir una mort per excés d'èxit. En cap moment el Dr. Lorente va dir explícitament que aquest ADN del homes Colom i Colombo és igual al de Cristòfor Colom, però de manera implícita havíem d'entendre que sí que es dona una concordança al no excloure'ls de futures anàlisis. En resum, considerem que podem dir, que un grup nombrós d'homes Colom catalans i homes Colombo italians comparteixen, en principi, el mateix tipus d'ADN del cromosoma Y amb Cristòfor Colom.

La segona constatació fou saber, que, per la major estructura de complexitat dels diferents tipus, grups i subgrups d'ADN del homes Colombo, aquests

acte es podrien revelar resultats que hom esperava decisius per la teoria que defensa un origen català de Colom, la Junta Directiva del Centre d'Estudis Colombins va sol·licitar el degut permís per utilitzar la sala a l'actual director Sr. Carlos López, per tal de que el marc fos el més digne possible en tan important esdeveniment.

L'objectiu principal d'aquest acte era el de retre homenatge a totes aquelles persones que havien col·laborat en la campanya d'obtenció de mostres de saliva, tant dels homes de llinatge "Colom", com dels homes del grup de referència. Abans de començar l'acte, es varen lliurar un diplomes personals a tots els col·laboradors amb el resultat dels anàlisis del seu ADN del cromosoma Y.

La conferència del Dr. Lorente va estar enfocada, més que a donar els resultats obtinguts fins al moment actual, a justificar les raons que fan que no es puguin donar més resultats dels que comentarem a continuació, degut a les circumstàncies, tant tècniques, com aleatòries, que conflueixen en aquest estudi comparatiu dels ADN dels homes catalans Colom i els italians Colombo en relació a l'ADN del cromosoma Y dels homes de la família de Cristòfor Colom. La primera constatació de l'estudi efectuat és el fet de que els ADN dels homes Colom catalans i Colombo italians són tan similars, que no es factible atribuir un origen geogràfic concret en base a diferències que s'haguessin pogut observar en els seus ADN. Per tant, caldrà disposar en un futur de noves tecnologies per poder destriar l'ADN d'uns dels

semblen provenir d'una soca genètica més antiga que no el grup d'homes Colom catalans. Per tant, el Dr. Lorente va donar una seqüència de propagació d'aquest llinatge que semblava seguir la ruta: Llombardia, Liguria, Provença, Llanguedoc, Catalunya i finalment València i Balears. No es va mencionar en cap moment en quina època o èpoques es pogueren produir aquestes migracions o extensions dels àmbits del llinatge Colom/Colombo.

Un diagrama que va presentar el doctor Lorente fou un mapa genètic de la freqüència del haplogrup R1b a tot Europa, en el que es podia veure que es un tipus d'ADN que està molt present a les parts més occidentals d'Europa i que presenta un focus molt important al voltant del País Basc a banda i banda dels Pirineus. Potser sigui massa agosarat, però ens va semblar que el Dr. Lorente ens volia indicar que el haplogrup que cal estudiar és el R1b, ja que aquest deu ser el de Cristòfor Colom i el dels seus germans i parents mascles.

També va merèixer la nostra atenció la presentació d'un diagrama en el que es comparava percentualment els diferents tipus d'haplogrups que han aparegut entre els homes catalans Colom i entre els homes italians Colombo. A simple vista es podia apreciar que en el cas dels italians hi havien molts mes grups i, per tant, diferents haplogrups, que no pas en el cas dels homes catalans. Aquests darrers presentaven pocs grups entre els que destacava un grup de color vermell, que sol ser el que correspon als homes que

presenten un haplogrup del tipus R1b. El Dr. Lorente no va detallar els percentatges de cada grup, però va destacar l'òbvia diferència del repartiment dels haplogrups. En el cas italià, el grup d'homes amb l'haplogrup R1b era molt reduït, respecte al total, fet que ens va portar a plantejar-nos si això comportava una major o menor possibilitat de coincidència en l'àmbit geogràfic d'origen de Cristòfor Colom o no. Ho deixem en mans de qui domini més el món de les estadístiques que nosaltres.

Altres punts importants de la intervenció del doctor Lorente varen anar destinats a desemascarar errors o malentesos apareguts en escrits públics en els darrers anys sobre aquesta recerca. En primer lloc va deixar clar que no hi han ADN "jueus" i que per tant no es pot deduir la pertinença d'una persona a la "raça" jueva a partir del seu ADN. Per il·lustrar aquest fet, va projectar un mapa dels diferents haplogrups de la població jueva de tot Europa, per veure com no era uniforme, ni molt menys. Un altre punt que va deixar clar el Dr. Lorente és el fet de que no es podran donar resultats definitius d'aquesta recerca fins que no es faci un article en una publicació especialitzada de renom (Nature, Science, etc.) que comporti el vist i plau de tots els científics que han col·laborat en aquest estudi. Si per arribar a fer públiques les conclusions finals del estudis genètics de la suposada mòmia del Príncep de Viana a Poblet han hagut de passar deu anys, no volem ni podem preveure quantes dècades passaran fins a veure publicats els resultats finals d'aquesta recerca. Tant de bo ens equivoquem i que ho puguin llegir els nostres ulls.

Amb aquest acte i la posterior tramesa dels diplomes als homes Colom i homes del grup de referència catalans que han participat en aquesta recerca científica, donarem per ben concloses les obligacions que el Centre d'Estudis Colombins va contraure en aquest projecte de recerca a finals de l'any 2005.

El resultat de tot plegat és forçosament agredolç, ja que hi teníem posades moltes esperances en les conclusions finals, sense haver-hi arribat encara, però, en canvi, hem d'admetre, que tampoc s'ha donat el cas d'una exclusió completa dels homes Colom catalans com a possibles candidats a parents del gran almirall. El resum final de la situació actual el podríem titllar d'un EMPAT TÈCNIC entre la teoria catalana i la teoria genovista des del punt de vista de la ciència genètica.

El ADN de los escritos de Cristóbal Colón

**de Estelle Irizarry (Ediciones Puerto, PR)
(publicat al butlletí 49)
Per Amadeu Buch i Gras**

Si hem de ser francs, hem de confessar que el títol d'aquest llibre ens va produir un seriós neguit, ja que no som gaire amics de jocs de paraules, que puguin dur a engany al possible futur lector d'aquest llibre. Tan pel contingut del títol, com per la il·lustració de la portada, tot porta a pensar que el llibre parla de les anàlisis d'ADN de Colom, tema que no es tracta per a res en aquest llibre. Potser per això l'autora s'ha vist obligada a fer una introducció molt clarificadora en la que ens diu que: "El que presento en aquesta obra son noves aproximacions als escrits colombins, tot aprofitant els avenços tècnics que ens aporten les noves tècniques d'anàlisis de textos en el segle XXI". L'autora destaca dos factors nous en la seva obra com pot ser un enfocament primari sobre aspectes "inconscients" de la creació literària i, el segon factor, és l'ús d'eines informàtiques com a auxiliar per explorar els escrits, ja que considera que les noves eines informàtiques són capaces de generar dades objectives i comprovables.

Hem de destacar per força que, en els agraïments, hi apareguin tres persones vinculades molt estretament amb el Centre d'Estudis Colombins, com són els Srs. Nito Verdera, Ernest Vallhonrat i Lluís de Yzaguirre, ja que han animat la Sra. Estelle Irizarry en l'elaboració d'aquesta obra. El llibre es desenvolupa en cinc capítols i l'autora ens fa un resum del contingut de cadascun d'ells al bell inici d'aquesta obra.

El primer capítol es titula "Colón, escritor" i l'autora afirma haver utilitzat la computadora per a separar del text manuscrit de Las Casas la part escrita pel frare de les cites pròpies de Colom, tot estudiant l'estil de cadascun d'ells amb resultats sorprenents, que la porten a afirmar, que l'eloqüència i el domini estilístic de la llengua castellana, que no era la llengua materna del descobridor, suggereixen que aquest s'havia criat en un ambient hispànic, que posa en seriosos dubtes el mite de que nasqués a Gènova. De l'estudi del text del Diari del primer viatge, Irizarry arriba a la conclusió que el 75% del text és una transcripció feta per Fray Bartolomé de Las Casas, tot exposant detalladament els criteris i mètodes emprats per arribar a aquesta conclusió. Destaca l'autora, que en els escrits colombins hi ha una gran freqüència del pronom "jo" i que l'extensió de les frases és superior a la normal. L'autora es fa una pregunta molt important (pàg.30) quan es pregunta: "Per què va decidir Las Casas transcriure el Diari de Colom a les seves pròpies paraules, en comptes de copiar textualment

allò que ja hi havia escrit?" La resposta que dona, per fer el text menys tediós, no ens acaba de convèncer i sempre ens torna la sospita de que el que va fer el frare podria haver estat una traducció de la llengua catalana a la castellana, extrem que no podem demostrar, si no apareix el text original, que suposem perdut. En el segon capítol, que es titula "Colón, poeta", ens parla de la força poètica amagada en els escrits en prosa de Colom i proposa un programa de computadora basat en algorismes matemàtics capaços d'identificar interferències d'altres idiomes per a identificar el lloc d'origen de Colom i vincles amb la seva religió primitiva. També estudia Irizarry el misteri cabalístic de l'anagrama de la signatura de Colom i ens diu el següent: "La meua pròpia opinió és de que Colom s'aprofità de l'ambigüitat per a provar un atrevit doble joc de significats. Un bon cristià no acudiria a un autògraf per anunciar la seva fe. Un criptojuueu si, però més aviat per ocultar la seva fe, com també fa amb els profetes, darrera d'un aparent cristianisme.

Les lletres de l'anagrama constitueixen la pregària més sagrada, antiga i repetida del judaisme: "Sh'ma Yisroel" (escolta Israel) en perfecte triada. La "X" es pronunciava com a sh, i llegint cap a la dreta del lector trobem una "M" amb una "A" al damunt (tot subvertint l'ordre correcte de fer el senyal de la creu, que seria A-M-X-Y). La subversió no acaba aquí; qui conegui l'oració

de la pregària esmentada sap que el proper verset diu "el Senyor és nostre Déu i el Senyor és Un", de manera que el triangle del Sh'ma és el pòrtic de la negació de la Trinitat. Si aquesta és l'explicació correcta, el que feu Colom fou arriscat, però brillant."

En l'apartat quart d'aquest capítol, la Dra. Irizarry ens parla de les N-grafies i de la persistència de la memòria fònica per arribar a la conclusió, en un exemple pràctic, que la mostra estudiada s'acosta més a la llengua catalana. Aquesta proposta és similar a les directrius seguides per l'estudi realitzat pel Dr. Lluís de Yzaguirre i que donà uns resultats en el mateix sentit. El tercer

capítol, un dels més importants d'aquesta obra al nostre entendre, intítulat "Colón, escriba", analitza les característiques de la puntuació en els escrits autògrafs de Colom, aspecte aquest que no havia estat mai tractat amb el rigor que es mereix. Per això Irizarry s'exclama tot dient (Pàg.79): "És sorprenent el poc o nul cas que s'ha fet de la puntuació de Colom, per que a més és òbvia, és cridanera, pel fet de que el signe més freqüent, equivalent a la coma moderna, no és utilitzat en l'actualitat. Em refereixo a la barra diagonal dita vírgula o solidarius". En el seu context històric Colom és una excepció, ja que, sense ser escriba d'ofici, és un adepte a la puntuació i l'exerceix amb notable consistència, com una part intrínseca dels seus escrits. Segons la culta autora, a Colom no li va passar desapercebut l'enorme poder subversiu d'aquests petits signes de puntuació i va actuar en conseqüència, com a gran mestre de la puntuació de textos.

Després d'unes anàlisis molt completes i acurades l'autora arriba a la conclusió que la puntuació colombina li demostra que Colom era originari de Catalunya, tot dient (Pàg.127): "A Espanya, la barra diagonal apareix quasi bé exclusivament en obres escrites o publicades en les àrees de l'antiga Corona de Aragó que avui en dia corres-ponen majoritàriament a Catalunya. El seu ús es

remunta com a mínim a Ramón Llull".

A continuació Irizarry ens parla dels "masorettes" jueus, rabins especialitzats en l'escriptura i còpia de les escriptures sagrades de la "torah" i de la importància de la puntuació en aquests textos i en la llengua hebrea, per apuntar, que l'explicació de la similitud dels escrits colombins amb la tradició masorètica ens porta a la tesi del Colom convers i de que posseïa el coneixement d'un dels idiomes més puntuats del món: la llengua hebrea. Tot continuant en el camp del criptojudaisme de Colom, l'autora considera que el "Llibre de les Profecies" té totes les traces de ser un projecte inspirat en la tradició masorètica, sense ser-ho sensu stricto

(Pàg.162). La hipòtesi de ser Colom un jueu convers, significaria que en la seva infantesa va haver de copiar i aprendre els textos sagrats. Les conclusions finals d'aquest llarg estudi i capítol apunten a un origen geocultural català de Colom, a una primerenca educació jueva i una familiaritat amb les tasques i tradicions masorètiques.

En el quart capítol, que du el títol de "*La Lengua Secreta de Colón*", Estelle Irizarry arriba a la deducció de que és més que probable que Colom tingués com a primer idioma la llengua catalana abans d'aprendre la llengua castellana i aquesta en la seva variant del "*ladino*" o "*judeo-español*". L'autora critica l'oposició vehement de Ramón Menéndez Pidal, qui va negar la possibilitat de qualsevol relació de Colom amb el món jueu i l'àrea lingüística catalana sense donar raons científiques en aquest aspecte.

Destaca també l'autora el fet incompreensible de que Colom escrigué a amics seus italians i genovesos en castellà si es vol justificar la teoria genovista. Hi ha un aspecte que no ens queda clar i es el fet de que, si Colom es va criar a Catalunya, la seva llengua materna no va ser el "*ladino*", sino el que l'autora denomina el "*judeo-catalán*", però d'aquesta variant del català només en parla de passada al citar els estudis de Yom Tov Assis.

I nosaltres ens preguntem: va existir una variant dialectal del català parlada només pels jueus residents a Catalunya? L'autora, però, sembla contestar-nos amb una cita de Pascual Romero (Pàg.212), quan aquest indica l'hegemonia catalana com a influència en el judeo-espanyol, ja que en dos ocasions la influència catalana és la primera esmentada. Això, però, no ens treu del nostre dubte. Finalment, segons David Ventero, els jueus catalans parlaven català i hebreu en la seva vida diària, un fet especialment singular en Europa, on les comunitats jueves assumien exclusivament la llengua dominant de referència.

L'autora destina un apartat a parlar de l'idioma secret de família i que consistia en escriure l'hebreu en forma "*aljamiada*", que vol dir sense consonants, que era de difícil comprensió per persones no jueves. Això li fa pensar que les missives i escrits encriptats que Bobadilla va prendre a Colom podien estar escrits en hebreu aljamiat, difícil de comprendre, però que pogueren ser enteses i desxifrades fàcilment per jueus al servei dels Reis Catòlics.

Després de molts anàlisis detallats sobre les característiques del judeo-espanyol i estudis comparatius d'aquesta llengua amb la emprada per Colom fan que l'autora afirmi amb contundència (Pàg.238): "*El judeo-español en su variante de judeocatalán ha de considerarse entre los candidatos a primer idioma de Colón*". Per tant la

Doctora Estelle Irizarry es proclama partidària de reconèixer un origen català de Colom. No volem tancar l'anàlisi d'aquest capítol sense fer notar que l'autora reconeix la gran importància de l'estudi del Dr. Lluís de Yzaguirre sobre les interferències de base fonològica en els escrits de Colom. En el darrer capítol, que intitula com a "*Colón Lúdico*" l'autora creu descobrir aspectes irònics en el llenguatge emprat per Colom en el seu darrer testament. Ens costa més d'acceptar les seves tesis en aquest aspecte, tot i que reconeixem que a vegades al dir Colom que no dirà alguna cosa ja digui molt, com en el cas de l'autocensura que s'imposa al parlar de Beatriz Enriquez.

CONCLUSIONS

Ens trobem davant d'un llibre que aporta nous plantejaments i noves propostes d'anàlisi dels escrits de Colom i això és molt d'agrair, cansats com estem de llegir refregits sobre els mateixos tòpics sense una engruna de novetat. També cal destacar l'alt nivell acadèmic i serietat d'aquest treball, complementat pel fet de que l'autora prové del món jueu i que, per tant, té l'olfacte cultural més propici a detectar aquelles singularitats jueves en els escrits de Colom.

Entenem que aquest llibre complementa a la perfecció els estudis anteriors de llenguatge i escriptura de Colom, que apunten, de forma unànime, cap un període formatiu de Colom a Catalunya, per no dir clarament per un origen català de Colom. Només li volem fer un retrèt, i és el de la confusió en el llibre del terme "*Regne d'Aragó*" amb el de la confederació catalana, fet ja massa habitual en masa autors. Catalunya no va ser mai una part del Regne d'Aragó, però si de la confederació de països súbdits dels monarques de la Corona de Aragó. També voldríem sentir més veus sobre el "*judeo-català*" o "*ladino-català*", per acabar de tenir una imatge ben detallada de quina fou la llengua mare de Colom.

No és un llibre de lectura fàcil. És un estudi científic i, com a tal, té apartats farcits de detalls i necessàries explicacions per demostrar les conclusions finals. Però, l'hem de recomanar per força als nostres consocis, ja que en la seva lectura el lector trobarà bons i nous arguments per a defensar que Cristòfor Colom fou català. També volem agrair als nostres benvolguts consocis Nito Verdura i Ernest Vallhonrat la col·laboració i suport que han donat a l'autora Sra. Estelle Irizarry.

Relació de conferències realitzades pel CEC (1991-2010)

- 20 de juny de 1991, Charles J Merrill: "Recerca sobre els Bobadilla de la Segarra".
- 26 de setembre de 1991, Antoni Poyo i Crixenti: "L'escut d'armes dels Colom".
- 18 d'octubre de 1991, Alfonso Ensenyat de Vilallonga: "Nueva luz sobre los orígenes de Colón".
- 14 de novembre de 1991, Teresa Baqué: "Era "Paine pour joie", herald de Pere de Portugal, el futur Descobridor?".
- 12 de desembre de 1991, Joaquim Auladell: "Colom vist pels catalans del segle passat".
- 16 de gener de 1992, Jordi Bilbeny: "La censura espanyola i els llibres d'història en la vida i obra de Cristòfor Colom".
- 27 de febrer de 1992, Onofre Vaquer: "La societat mallorquina dels segles XV i XVI".
- 12 de març de 1992, Francesc Albardaner: "Els Colom de Barcelona i l'ascendència del Descobridor".
- 9 d'abril de 1992, Jordi Gálvez: "Coneixements lingüístics del Descobridor".
- 14 de maig de 1992, Antonio Rumeu de Armas: "Colón en Barcelona".
- 25 de juny de 1992, Jaume Aymar: "Sant Jeroni de la Murtra, Colom i fra Ramon Paner".
- 21 d'octubre de 1992, Josep M Castellnou: "La llengua de Colom i la teoria del pare Streicher".
- 9 de desembre de 1992, Frederic Udina Martorell: "Els nous documents de Colom respecte als Reis Catòlics".
- 14 de gener de 1993, Consuelo Varela: "Cristóbal Colón y los oficiales catalano-aragoneses que le acompañaron en sus viajes al Nuevo Mundo".
- 24 de febrer de 1993, Caius Parellada: "Les darreres recerques del tema colombí".
- 24 de març de 1993, Josep M. Ortadó: "Els principis de la catalanitat de Colom".
- 8 de juny de 1993, Nito Verdera: "Cristòfor Colom en la llengua catalana".
- 27 d'octubre de 1993, Pere Català i Roca: "Colom com a pretext".
- 9 de març de 1994, Josep M. Solà i Vidal: "Cristòfol Colom i Tortosa".
- 20 d'abril de 1994, Manuel Bestratén: "Quin era el nom vertader del gran descobridor d'Amèrica don Cristóbal Colom?".
- 25 de maig de 1994, Mn. Antoni Bach: "La nissaga Colom al Solsonès, a la Segarra i a l'Urgell".
- 15 de juny de 1994, Josep M. Llobet i Portella: "Colom i la Segarra".
- 10 d'octubre de 1994, Dolors López i Marcos. "S. Colom. Un topònim oblidat...?".
- 19 de novembre de 1994, Joaquim Ollé i Ruirà: "Va basar-se la signatura de Cristòfol Colom en el medalló que portaven, per identificar-se, els jueus conversos l'any 1492?".
- 15 de desembre de 1994, Nito Verdera: "Cristóbal Colom. Catalanoparlante".
- 19 de gener de 1995, Josep Also: "Interpretació de l'origen de Colom a partir d'una pintura coetània".
- 23 de febrer de 1995, Francesc Albardaner: "Les últimes troballes sobre els Colom".
- 23 de març de 1995, Maria Porter: "Anghiera i els seus protectors".
- 12 de novembre de 1995, Manuel Bestratén: "Cristòfol Colom i la seva devoció a Santa Maria de la Cinta, de Tortosa".
- 20 de desembre de 1995, Joan Grimal: "El llibre de comptes de Jacme Colom. Una recerca sistemàtica als arxius barcelonins".
- 23 de gener de 1996, Jordi Bilbeny: "Els primers mariners al Nou Món".
- 14 de febrer de 1996, Joaquim Arenas: "Cristòfor Colom, la recerca d'una veritat amagada".

xpòfol

- 12 de març de 1996, David Romano: "Els jueus catalans al segle XV".
- 2 de maig de 1996, Joaquim Arenas: "La descoberta del Nou Món, antecedents clàssics".
- 7 de novembre de 1996, Josep M Solé Sabaté: "Una reflexió per a repensar la Història de Catalunya".
- 23 de gener de 1997, Montserrat Galera: "La cartografia del segle XV en el marc del Descobriment".
- 14 de febrer de 1997, Enric Pujol: "Ferran Soldevila, Luis Ulloa, la catalanitat de Cristòfol Colom".
- 24 de març de 1997, Joan Lladó: "La immigració occitana dels s. XVI i XVII i la seva relació amb la descoberta d'Amèrica".
- 15 de juny de 1997, M. Teresa Ferrer Mallol: "El comerç català a l'Atlàntic (Andalusia) als s. XV i XVI".
- 30 de setembre de 1997, Francesc Allargaren: "Síntesi dels darrers descobriments de la família Colom de Cardona-Barcelona".
- 25 d'octubre de 1997, Joaquim Arenas: "Els preparatius del tercer viatge (1495-1498)".
- 23 de novembre de 1997, Pere Català Roca: "L'entorn de les famílies Bertran de Barcelona".
- 12 de febrer de 1998, Dolors Bramon: "Lluís de Santàngel i altres conversos en relació amb el Descobriment".
- 25 de juny de 1998, Àlvar Agustí: "Cristòfol Colom i els Reis Catòlics".
- 24 d'octubre de 1998, Nito Verdera: "Joan Cristòfol Colom i els mapes antics d'Amèrica".
- 25 de novembre de 1998, Carme Batlle: "La ciutat de Barcelona en temps de Cristòfol Colom".
- 25 de febrer de 1999, Pere Català Roca: "Un frau històric: el document Cúneo".
- 25 de març de 1999, Jordi Bilbeny: "Americo Vespuche era Eimerich Despuig: indicis de l'adulteració històrica d'un altre cosmògraf català".
- 28 d'octubre de 1999, Nito Verdera: "Joan Colom eivissenc i criptojuer".
- 23 de febrer de 2000, Ernest Vallhonrat: "Els catalans en la colonització d'Amèrica".
- 27 d'abril de 2000, Jordi Vila Roura: "Les capitulacions de Santa Fe. Un document català".
- 22 de juny de 2000, Francesc Albardaner: "Les novetats del fons Navarro".
- 16 de novembre de 2000, Francesc Albardaner: "Noves identitats de Joan Cabot i Cristòfol Colom".
- 8 de febrer de 2001, Alba Vallès: "Documents sobre Colom".
- 22 de març de 2001, Josep M. Llobet: "Els nobles de la Segarra en temps de Colom".
- 26 d'abril de 2001, Antoni Bach: "La família Vilaró Calders entre El Solsonès i La Segarra".
- 18 d'octubre de 2001, Antoni Poyo i Creixenti: "Introducció a l'heràldica colombina".
- 20 d'octubre de 2001, Roser Parellada: "Montserrat i l'època de la Descoberta".
- 29 de novembre de 2001, Francesc Albardaner: "A l'entorn de Bonaventura Aran i Ferrer, pare de la teoria mallorquina sobre els orígens de Cristòfol Colom".
- 21 de febrer de 2002, Jordi Bilbeny: "Cristòfor Colom i els almiralls catalans".
- 18 d'abril de 2002, Solà i Camps: "El poema Colom de Verdaguer".
- 6 juny de 2002, Francesc Albardaner: "Notícies cubanes sobre Colom i Cabot".
- 30 d'octubre de 2002, Nito Verdera: "L'ADN de Diego Colom i les tombes del Descobridor d'Amèrica".
- 12 de desembre de 2002, Pere Català Roca: "No en fórem exclosos".
- 13 de març de 2003, Carles Camp: "L'origen català de la indústria sucrera americana".
- 10 d'abril de 2003, Jordi Bilbeny: "Cristòfol Colom i el regne català de Sicília".
- 15 de maig de 2003, Jaume Riera Sans: "Els jueus medievals i la llengua catalana".
- 23 d'octubre de 2003, Francesc Albardaner: "Cristòfol Colom fill del Paa Innocenci VIII i els límits acceptables de les teories històriques".
- 4 de desembre de 2003, Nito Verdera: "Cristòfor Colom i la cartografia antiga: Amèrica abans de 1492".
- 31 de març de 2004, Jordi Gálves: "Noves aportacions sobre la llengua de Cristòfol Colom".
- 4 de maig de 2004, Ignasi Muntaner Pasqual: "Cristòfol Colom, català".

xpòfol

- 15 de juny de 2004, Ernest Vallhonrat: *"Beatriz Enríquez, l'amant de Cristòfol Colom i mare d'Hernando, probable hermanastra del rei Ferran el catòlic"*.
- 7 d'octubre de 2004, Francesc Albardaner: *"Colom: secrets des de la tomba"*.
- 18 de novembre de 2004, Teresa Vinyoles Vidal: *"Educació i formació dels infants i joves a Barcelona en l'època de Colom"*.
- 3 de març de 2005, Valentí Gual Vila: *"Matar el rei. Barcelona, 1492"*.
- 12 de maig de 2005, Antoni Soler Parellada: *"Dades sobre els Colom a l'Arxiu de Protocols de Sevilla"*.
- 30 de juny de 2005, Jordi Marí Salvadó: *"Lluís Ulloa i la pàtria de Colom"*.
- 7 de novembre de 2005, Nito Verdera: *"Els orígens eivissencs de Cristòfol Colom"*.
- 13 de desembre de 2005, Josep Maria Prunés: *"Bernat Boil: interrogants i respostes"*.
- 26 de gener de 2006, Francesc Albardaner: *"Actualitat de les contradiccions del català Cristòfor Colom: Castella versus Catalunya"*.
- 13 de març de 2006, Manuel Bestratén: *"Noves línies d'investigació sobre la nacionalitat catalana del descobridor d'Amèrica"*.
- 24 d'abril de 2006, Reinald Benet de Caparà: *"Investigacions sobre l'ascendència i relacions de Cristòfor Colom amb D. Enrique Mitjana de las Doblas"*.
- 12 de maig de 2006, Antoni Soler Parellada: *"Dades sobre els Colom a l'Arxiu de Protocols de Sevilla"*.
- 16 de maig de 2006, Francesc Albardaner: *"Cristòfor Colom: Català? Estat de la qüestió i proves genètiques d'ADN"*.
- 20 de maig de 2006, Lluís Yzaguirre Maura: *"Cristòfor Colom: Català? Estat de la qüestió i De Varcelona a Sebilla amb Colom -Anàlisi de les interferències catalanes en el castellà de Colom a partir de la neutralització b-v"*.
- 12 de desembre de 2006, David Garrido Valls: *"Colom vist a través de la seva escriptura"*.
- 12 de febrer de 2006, Francesc Albardaner: *"Miscel·lània colombina: noves troballes"*.
- 12 de març de 2007, Ramon Navarro: *"Colom i els arxius: passat, present...i final?"*.
- 16 d'abril de 2007, Jordi Marí Salvadó: *"Jordi Colom portuguès: les aportacions de les teories portugueses a la teoria catalana de Cristòfor Colom"*.
- 8 de maig de 2007, Emilio López Pérez: *"Cristòfor Colom, ese desconocido"*.
- 12 de desembre de 2007, Montserrat Sanmartí Roset: *"L'escriptura de Cristòfor Colom, prova de catalanitat?"*.
- 5 de febrer de 2008, Meritxell Blasco Orellana: *"El judaisme a Catalunya al segle XV"*.
- 26 de març de 2008, Onofre Vaquer Benassar: *"Recerques sobre l'origen de Cristòfor Colom"*.
- 10 de juny de 2008, Francesc Albardaner: *"Tot percaçant Lluís Ulloa als arxius i biblioteques de París"*.
- 25 de novembre de 2008, Joan Prim i Terradas: *"La Santa Maria de Colom fou una nau catalana?"*.
- 2 de desembre de 2008, Dr. José Antonio Lorente Acosta: *"L'origen de Cristòfor Colom: resultat actual de les anàlisis de les persones de cognom Colom i Colombo"*.
- 6 de març de 2009, Dr. Abraham Haim: *"La dimensión judia de Colón y su primer viaje a las Índias"*.
- 15 de juny de 2009, Miquel Raufart i Chico: *"La Guerra Civil Catalana del segle XV. Perspectiva general i propostes d'anàlisi"*.
- 7 d'octubre de 2009, Francesc Albardaner: *"Aproximacions tribals a la historiografia colombina"*.
- 30 de març de 2010, Dolors de Gual: *"Cristòfor Colom i els nobles empordanesos"*.
- 13 d'abril de 2010, Manel Capdevila: *"Cristòfor Colom i la ciència nàutica catalana"*.
- 15 de juny de 2010, Francesc Albardaner: *"Colom, corsari, i els germans Pinzón, pirates en el mediterrani, abans de 1492"*.
- 12 d'octubre de 2010, Francesc Albardaner: *"Quan varem començar a perdre els catalans la nostra sobirania"*.
- 20 d'octubre de 2010, Mossèn Jaume Aymar: *"Noves hipòtesis sobre Cristòfor Colom"*.
- 17 de novembre de 2010, Charles Merrill: *"Colom of Catalonia: origins of Christofer Columbus revealed"*.
- 30 de novembre de 2010, Sr. Daniel Ybanyez: *"Carles I i el seu temps"*.
- 14 de desembre de 2010, Sr. Manel Capdevila: *"Guinea, Nova Guinea i Java la Gran...catalanes"*.
- 11 de gener de 2011, Ferran Sánchez: *"En defensa de Maquiavel, i de passada, de Ferran el Catòlic"*.

I Col.loqui internacional d'estudis colombins:

La llengua i l'escriptura de Cristòfor Colom, Barcelona, 9, 10 i 11 de desembre de 1993 (publicat al butlletí 12-13)

L'acte d'inauguració del I Col·loqui Internacional d'Estudis Colombins, es va celebrar a Barcelona els dies 9, 10 i 11 de desembre de 1993 amb el suport de la Comissió Amèrica i Catalunya de la Generalitat de Catalunya. Fou presidit pel Sr. Pere Pi-Sunyer, antic president de la comissió Amèrica i Catalunya. Amb un programa curull de sessions dedicades a ponències, comunicacions i debats, el pati Llimona del carrer de Regomir va acollir les jornades de treball que, segons van declarar rellevants personalitats, va tenir un nivell acadèmic molt alt, manifestat ja des de la primera sessió, en la qual el Dr. Udina Martorell impartí una lliçó magistral.

El Dr. Romeu de Armas, antic president de l'Acadèmia de la Història de Madrid i estudiós de gran prestigi de la vida i l'obra de Colom, va comentar: "*Es imponente el interés suscitado por el coloquio, sin duda alguna. Pero lo más destacado es el nivel académico de ponencias y comunicaciones*".

La ponència del professor Jordi Gàlvez El català dels segles XV i XVI i la llengua de Colom i Cristófor Colom i la Llengua catalana, de l'eivissenc Nito Verdura, van advertir que molt del lèxic i de les estructures morfosintàctiques i de variació vocàlica en els textos de Colom havia estat estudiat des de l'angle deis lucismes i no pas considerant el contingut global català en els escrits colombins.

El Dr. Geo Pistarino, de la Universitat de Gènova, analitza la grafia de la signatura de l'almirall i exposà la seva teoria sobre el significat del famós triangle de llibrer que sobreposava a Xpo FERENS o El Almirante.

En la darrera sessió es va llegir la ponència "*La lengua de Colón en los grandes documentos*", a càrrec del catedràtic de la Universitat de Sevilla, Sr. Juan Gil.

En els espais dedicats al debat, altres experts mostraren posicions contràries a la tesi del Dr. Gil, el qual basa la seva teoria en els lusismes del llenguatge colombí, que refermen la tesi del Dr. Menéndez Pidal.

D'acord amb les dades facilitades per l'oficina d'informació del col·loqui, la mitjana d'assistents a les sessions acadèmiques fou de 68.

La Sra. Consuelo Varela va lloar el caracter científic i les activitats indagadores del centre, allunyat del folklorisme característic d'aquest tipus d'institucions.

El professor Gerard Garrigues, per la seva banda, va destacar la importància del centre, palesa en l'expectació que va despertar la convocatòria del col·loqui. Experts de França, Amèrica, Itàlia, Espanya i de tots els Països Catalans hi han fet cap, va dir l'esmentat professor.

L'acte de clausura, presidit pel Comissionat d'Actuacions Exteriors de la Generalitat de Catalunya, Sr. Joan Vallvé, consistí en la lectura d'una memòria-resum de les activitats del col·loqui per part del secretari del Centre, Sr. Jordi Galvez. El president, Sr. Joaquim Arenas, va fer una valoració de la participació i el treball científic fet i va anunciar la celebració d'un segon col·loqui sense precisar-ne la data.

Després d'una intervenció d'agraïment del Sr. Josep Millàs, president d'Omnium Cultural, va cloure l'acte el Sr. Vallvé, el qual va agrair als participants la tasca duta a terme.

Ressenya del II Col·loqui Internacional d'Estudis Colombins de Barcelona

Per Jordi Gàlvez, relator i Roser Parellada, vocal de la Junta Directiva. (publicat al butlletí 26)

El II Col·loqui Internacional d'Estudis Colombins de Barcelona ha estat un legítim successor del que es va celebrar fa set anys en aquesta mateixa ciutat. És innegable que hem assolit una percepció molt més exacta i justa de determinats aspectes essencials de la complexa personalitat de la figura de Cristòfor Colom. Les relacions del Descobridor amb Portugal havien estat una de les assignatures pendents de la historiografia catalana colombina, probablement, a causa del tradicional allunyament entre Espanya i Portugal, un país aquest que, com va recordar el professor Baquero Moreno, és independent, en opinió de molts catalans, gràcies a la nostra Guerra dels Segadors. Fugint d'aquest desencontre, que no té res a veure amb el tarannà de la historiografia catalana, el nostre congrés ha fet un pas endavant per al reconeixement de les relacions entre Portugal i Catalunya. En aquest sentit hem de tenir present la important aportació dels professors Baquero i Themudo, que han establert nous punts de referència per als estudis colombins catalans i que, amb tota justícia, hem de consignar i valorar en gran estima.

Ponències:

El professor Pere Català Roca féu la inauguració de les jornades amb la ponència "*Un desaparegut document colombí referit a Portugal*". Es tracta d'un document poc conegut dels reis catòlics durant els "*pleitos colombinos*": la "*Real Cèdula de los Reyes Católicos a favor del Almirante D. Cristóbal Colón, Segòvia, a 16 de agosto de 1494, presentada por Diego de Arana en el pleito a 24 de agosto de 1535*". En la seva ponència ha assenyalat també que l'amant, que no esposa, de Cristòfor Colom, Beatriz Enríquez de Arana, li donà com a fill Fernando. Que, posteriorment, arran dels plets amb la Corona, la branca legítima de Colom (Luis Colom) i la seva mare, acceptà com a domèstic Diego de Arana, de la branca il·legítima, per a tramitar els interessos contra la Corona espanyola.

El Dr. Marc Mayer i Olivé, director general del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, basà la seva conferència "*L'humanisme portuguès davant la Descoberta*" a emmarcar l'època del descobriment; parlà d'algunes característiques del Renaixement

i de l'Humanisme floreixents, dels pols de poder en aquell moment a Europa, amb un pes decisiu del Vaticà (el cardenal Margarit i Pau de Girona era l'ambaixador dels reis catòlics al Vaticà i Alexandre VI, valencià, autor de les Butlles Alexandrines, n'era el Papa). Va explicar com l'acció de la propaganda va convertir el descobriment en una epopeia a causa de la imaginativa italiana i la ideologia de l'època; va fer moltes cites de llibres com el de Pietro Bembo (1556) que descriu aquell ambient a *De navigatione Columbus*. En canvi, la veritat quedà amagada.

Cal anar a explorar els documents dels arxius vaticans, "*la inter-caetera*" de 3 de maig de 1493 i d'altres documents anteriors que mostren les rutes obertes abans de la descoberta protagonitzada per portuguesos i catalans (ell va dir "*espanyols*"!). Va remarcar que les relacions comercials van prendre un caire i una orientació diferents a Portugal, més de l'estil anglès i l'holandès que de l'espanyol. La fascinació lusitana per Àsia contrasta amb la indiferència per Amèrica i la perspectiva espanyola, defensora de l'evangelització del Nou Món. En aquest sentit, la voluntat humanista dels reis peninsulars, que havien d'espolsar-se la sospita de no ser prou purs, per a la important presència ibèrica de jueus i àrabs, va ser determinant per a la italianització completa, des del punt de vista cultural, de l'esdeveniment històric de la descoberta. El fet que el nom del nou món acabés denominant-se Amèrica, en record de Vespuccio, és prou significatiu en aquest sentit.

El Dr. Humberto Carlos Baquero Moreno, de la Universitat de Porto, remarcà en la seva ponència "*Els portuguesos de Catalunya en el regnat de Pere el Conestable*" la gran importància de les relacions entre Catalunya i Portugal durant el seu regnat.

El professor Baquero, fidel continuador dels estudis del professor Martínez Ferrando, ha observat amb major deteniment la realitat de la presència de portuguesos a Catalunya i ens ha previngut contra determinats hàbits historiogràfics mancats d'exactitud. En aquest sentit, ha estat interessant consignar la cèlebre batalla d'Aljubarrota, que va comptar amb soldats portuguesos en els dos bàndols i de la qual tenim poca informació sobre els companys portuguesos del Conestable. La identificació de Meneses i Da Silva com a germans, malgrat la seva diferent denominació onomàstica, ha esdevingut molt interessant. Igualment, la personalitat del Conestable, un príncep cerimoniós i exquisit, ens ha estat reportada, a l'ensem que el desencontre amb la Generalitat i els partidaris

catalans del Conestable, Quatre-cents cavallers i al voltant de sis-cents portuguesos van establir el petit nucli de connacionals dels quals es va envoltar el rei Pere.

El Dr. Filipo Themudo Barata, de la Universitat d'Evora, presentà la ponència "*Personatges portuguesos en l'entorn de Colom a Portugal*"; digué que se sap poc a Portugal de la personalitat del Descobridor del Nou Món. Tan sols es coneix el que hi ha escrit i és ben poc, perquè no hi ha literatura portuguesa dels esdeveniments d'aquella època. Va explicar el context portuguès en la descoberta i les aliances que Portugal buscava amb Catalunya per trobar l'equilibri peninsular i defensar-se de Castella. Catalans i portuguesos van mantenir unes relacions comercials molt estables fins l'any 1466. Els comerciants i mariners compartien les mateixes regles de comerç. A partir de l'any 1466 l'eix de la política exterior portuguesa fou l'Atlàntic en competició amb els coneixements marítims "*de Castella*" (ho podeu creure? ho va dir així mateix! és a dir, que durant una generació els catalans desapareixem de la història?) Està ben clar que era amb l'Estat català amb qui competien, perquè va dir que les expedicions marítimes van començar a ésser afers d'estat.

Tot i el títol escollit, no ha pretès fer una biografia dels personatges, en presenta, en canvi, moltes relacions i referències. Sobre Felipa Perestrello va dir que no pertanyia a la casa de Braganza, que el pare de Felipa, "*cavalleiro*" de la casa de D. Enrique, mai no havia tingut un estatus nobiliari. Sobre l'accés de Colom al rei, hi havia uns nobles que tenien títols, però no tenien el relleu de Vasco da Gama. també parlà de la generació de Ceuta dient que quan algú volia una renda per haver fet serveis al rei, feia constar d'"*haver lluitat a Ceuta*". Sobre el context en què va viure Colom parlà de les relacions externes de Portugal en aquella època, per exemple, en 1383-85, intentava mantenir la seva independència fent contractes amb Catalunya.

El 1383 el rei portuguès demanava un exèrcit a Pere III el Cerimoniós per a contenir els castellans. Hi havia marcades dues àrees per a Portugal: al nord, Anglaterra, França i la costa de Flandes i, al sud, Itàlia i el regne de la Berberia.

El professor Jordi Bilbeny exposà la ponència "*Pero Vàsques de Saavedra i Cristòfol Colom*". Tant en la seva ponència com en la comunicació, molt valuoses, ha resseguit els problemes de la interpolació, de la falsificació històrica, sempre destinades a intentar esborrar la participació catalana en la descoberta i coneixement del nou

món. Les seves investigacions giren al voltant de personatges portuguesos residents a Catalunya anteriors a la descoberta. Són importants les noves dades que aporta sobre la veritable personalitat de Però Vàsques de Saavedra i sobre l'autèntica identitat de la vila de Pals; i no Palos, en la història del descobriment.

Comunicacions:

En el camp de les comunicacions, totes de qualitat, cal destacar la innovació de moltes, cosa que ha despertat una gran expectació. No menys importants han estat els comunicats sobre aspectes col·laterals del tema del Col·loqui.

La primera comunicació fou la del professor Joan Miralles i Montserrat, "*Lluís de Santàngel i Mallorca durant la guerra civil catalana*", en la qual ha remarcat amb gran solvència aquestes relacions històriques.

La professora Teresa Baqué, amb "*El nou món i la Mediterrània*", encetà el tema que seguiren d'altres comunicacions pel que fa a la vinculació de Colom i molts d'altres personatges de la Descoberta d'Amèrica amb l'Empordà.

Seguí també la mateixa argumentació el professor Jordi Bilbeny amb "*Història d'un corsari dit Alfons Yànyez, el 1477*". En la comunicació parlà sobre els Yanyes Pinçon que vingueren de Portugal amb el rei Pere IV el Conestable a Catalunya i actuaren en càrrecs importants i com a corsaris. Després de la mort del rei es quedaren a l'Empordà, on es troben documentats en l'època de la descoberta i abans, durant la guerra de la Generalitat contra el rei Joan II (1462-1472).

Continuaren, seguint en el mateix corrent d'investigació, les comunicacions de: La professora Montserrat Rodríguez i Fita amb "*Vicent Yànyez, corsari a Catalunya*", la del professor Jordi Indiano i Navarrete, amb "*Joan da Silva i Pals de l'Empordà*", i la del professor Santiago Serra Maurici, amb "*Alfons Yànyez Pinzon i Cotlliure*".

I, encara, en aquest mateix context, un interès especial suscità la comunicació aportat per la professora de la Universitat Catòlica d'Amèrica, La Dra. Alba Vallès, sobre "*Pere de Portugal i el comtat d'Empúries*", en què va presentar les seves recerques i deduccions, sempre avalades per documents, sobre l'Empordà i la relació d'aquesta terra amb la Descoberta del Nou Món.

Per reblar el clau del context cultural i ideològic europeu de l'època, el professor Andreu Grau i Arau amb el portuguès Antonio de Gouveia i el

valencià Pere Joan Nunyes: "*orientacions de Varistotelisme renaixentista*", va parlar sobre la influència de Plató i Aristòtil durant els segles XV i XVI, en aquells anys renaixentistes i de globalització europea; digué que hi va haver una crisi del sistema de percepció de la realitat aristotèlica, malgrat que algun personatge culte de València com Pere Joan Nunyes (1522-1602) s'hi va acostar. A grans trets, creu que durant el Renaixement hi va haver moltes contradiccions.

El professor Ismael Martínez i Pelegrí enginyer i expert navegant, en la seva comunicació "*De les illes Açores a Lisboa*", va dir que llegint el "*Diari de navegació*" es veu clarament que el descobridor era un personatge extraordinari en l'art de navegar, que no s'equivocava mai, que sabia exactament on anava, què volia i què havia de fer en cada moment; que era un home cultíssim i un científic com n'hi devia haver pocs en aquell temps; que era un autèntic humanista perquè el que va fer amb els mitjans d'aquella època demostra la seva saviesa. Va dir que els historiadors han manipulat la seva història perquè no han anat a consultar la informació directament al "*Diari de navegació*". El professor Carles Camp i Pérez participà amb la comunicació "*Diogo de Teyde, Colom i la descoberta d'Amèrica*".

El professor Joaquim Arenas, president del Centre d'Estudis Colombins, féu una valorada aportació "*La personalitat del Descobridor del nou món i els testimonis que l'avalen de Portugal estant*". Tant ell com d'altres experts veterans del Centre van fer aportacions interessants sobre les relacions entre Catalunya i Portugal. Van donar exemples que demostren que hi hagué una relació de molta amistat entre la reialesa portuguesa i la catalana. Els reis de Portugal van fer una estada al castell de Gelida, que era dels Bertran, i prop d'allí hi ha la Torre Coloma o dels Colom, tots pertanyents a famílies molt importants de l'entorn reial; des del Consell de Cent s'hi enviaven missives. Van parlar també de la família dels comtes d'Urgell, la filla gran dels quals, Isabel, es va casar amb el Duc de Coimbra, cunyat de l'Infant Enric de Portugal.

La comunicació del Sr. Caius Parellada i Cardellach, advocat i historiador, "*Els catalans a Portugal*", llegida per la seva filla Sra. Roser Parellada, es basà detalladament sobre aquesta relació. Segons les seves investigacions, argumenta que una néta del Comte d'Urgell, el Dissortat, que es deia Felipa i era filla de Na Isabel de Portugal i d'Urgell, duquesa de Coimbra, va ser la legítima esposa del descobridor i no pas la figura novel·lesca que ens presenten anomenada Felipa Moniz Perestrelo,

d'orígens poc coneguts i gens comprovats.

El senyor Ernest Vallhonrat exposà la seva comunicació sobre Miquel Ballester, personatge històric i reial que fou íntim amic i tutor del fill del descobridor. Es feren al·lusions sobre "*Terra Rubra*" com a lloc possible de naixement del descobridor en els Països Catalans. El senyor Vallhonrat en coneix una a Sardenya (a l'Alguer) i el senyor Manuel Bestraten, estudiós de Tortosa, diu que allí també hi ha una Terra Rubra.

Jornades d'Estudi i debat sobre "Tarragona en l'època de Cristòfor Colom"

Els dies 8 i 9 de novembre de 2007 van tenir lloc a Tarragona les Jornades d'Estudi i Debat sobre "Tarragona en l'època de Cristòfor Colom", organitzades per l'Arxiu Històric de Tarragona amb la col·laboració de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona i el Centre d'Estudis Colombins.

En les quatre sessions que es van celebrar, es van exposar les ponències següents: "*Panoràmica de l'Europa del s. XV. La necessitat d'una expansió*" pel Dr. Luis Navarro Miralles (URV); "*La Tarragona del segle XV. Consolidació d'un centre econòmic*" per la Dra. Maria Bonet Donato (URV); "*El comerç del blat a Tortosa i Tarragona en el segle XV*" pel senyor Albert Curto, Director de l'Arxiu Comarcal de les Terres de l'Ebre"; "*La Inquisició a Tarragona en el segle XV: El cas d'Andreu Colom*" pel Dr. Joan Boada i Elías (UB) Facultat de Teologia de Catalunya; "*Comentari de documentació de la Tarragona del segle XV conservada a l'Arxiu Històric de Tarragona*" per la Dra. Isabel Companys i Farrerons (AHT); "*L'escriptura de Cristòfor Colom: una mostra de catalanitat*" per la Dra. Montserrat Sanmartí i Roset (URV); "*Miquel Ballester, el tarragoní fidel amic i company de Colom*" per Ernest Vallhonrat i Llorba (CEC), i "*Els Colom de Tarragona*" d'Antoni Soler i Perellada (CEC) que en absència de l'autor va ser llegida pel senyor Francesc Albardaner, aleshores President del Centre d'Estudis Colombins, de Barcelona.

Les sessions de matí i tarda van ser seguides per un bon nombre d'assistents, professors, alumnes i estudiosos colombistes. Les aportacions dels ponents van ser tan clares i convincents pel que fa a la catalanitat de Cristòfor Colom i la seva

vinculació amb el tarragoní Miquel Ballester, que per suggeriment de la direcció de les esmentades Jornades, està a punt d'aparèixer el llibre Miquel Ballester l'amic tarragoní de Cristòfor Colom, d'Ernest Vallhonrat i Llurba, amb pròleg del Dr. Navarro Miralles, el qual serà publicat en català, castellà i anglès, i serà editat per la Autoritat Portuària de Tarragona.

Simposi internacional d'Eivissa 2006 : "La Llengua materna de Cristòfol Colom" (publicat al butlletí 38)

Els passats dies 10, 11 i 12 d'abril es va celebrar en el recinte de la Universitat de les Illes Balears (UIB), d'Eivissa, el primer Simposi Internacional sobre la llengua materna de Colom.

En l'acte organitzat pel Departament de Cultura Consell Insular d'Eivissa i Formentera, van col·laborar, entre altres entitats, el Centre d'Estudis Colombins. El promotor i ànima del simposi va ser el nostre consoci Nito Verdera, que des de fa molts anys estudia la llengua del Descobridor i ha publicat de diferents articles sobre la qüestió.

Les investigacions sobre quina fou la llengua materna del gran navegant és de gran importància alhora d'establir els seus orígens familiars. Els únics documents que han arribat fins nosaltres suposadament escrits per Colom estan redactats en llengua castellana, excepte un petit fragment redactat en un pretès italià ple de castellanismes.

La primera conferència, "La lengua de Colón, reflejo de una vida" fou a càrrec del Dr. César Hernández Alonso de la Universitat de Valladolid. El professor Hernández, assenyala que per a analitzar la llengua de Colom cal disposar d'un coneixement important de la situació lingüística de la època. Indica que el Descobridor escrivia com parlava, en la època no hi havia normativa ni gramàtica establerta. La grafia és per oïda i la fonètica presenta una aproximació a l'andalús. En la seva escriptura es poden detectar lusismes i cultismes, acompanyant un lèxic ric; la construcció de les frases presenten pocs errors i son comprensibles. El conferenciant sosté la tesis de que el descobridor tenia una formació en italià i que el borra de la seva memòria al no necessitar-lo en la vida diària a Portugal, i va aprendre el castellà de gran perquè era la

llengua de la classe alta. Indica que l'Almirall mostra unes condicions notables per a aprendre llengües. Afirmar que el castellà utilitzat per Colom presenta característiques arcaïtzants, pròpies de principis del segle XV.

La conferència presentada a continuació fou a càrrec del Dr. Josep-David Garrido i Valls, Paleògraf, Arabista i Historiador, professor de la Universitat d'Alacant. Després d'analitzar les diferències de les grafies del gòtic castellà i de l'escriptura processal castellana del segle XV i les formes humanistes catalanes, revisa alguns dels documents autògrafs de Cristòfor Colom, com per exemple una de les cartes al seu fill Diego. En elles s'observa una clara influència de les formes dites "gòtica humanística", pròpies de l'orient peninsular en la època del descobriment, a on arriba des del sud d'Itàlia sota domini del regne catalano-aragonès, en l'època d'Alfons el Magnànim, i que no es dona en la escriptura castellana del moment. El mòdul (mida) de la lletra és petit com correspon a aquesta escriptura. Aquestes formes s'observen plenament també en la subscripció o signatura del descobridor. En canvi, segons senyala, el professor Garrido, no apareix en cap escrit atribuït a Colom, aspectes d'escriptura italianitzant.

L'últim ponent de la jornada fou el professor Antoni Ferrer i Abárzuza d'Eivissa, que presentà la comunicació "Els Colom d'Eivissa, segles XIV -XVI", en la que presenta el resultat de les seves recerques en els arxius de la illa sobre les famílies d'aquest cognom entre 1397 i 1578, i que pertanyien a diferents estaments socials.

La segona jornada, s'inicià amb la ponència "Ramón Menéndez Pidal y la lengua de Cristóbal Colón", del Dr. Luciano Formisano de la universitat de Bolònia, Itàlia. Per absència del Dr. Formisano, la ponència fou llegida pel Dr. Joan Miralles de la UIB. El Dr. Formisano estableix les bases en les que s'inspirà Ramon Menéndez Pidal per a situar geogràficament la llengua del descobridor. Aquesta tesis sosté que el Descobridor havia après a escriure en castellà durant els nou anys de la seva estada a Portugal dins l'ambient lingüístic que es respirava en aquest país quan allí dominava la moda castellanitzant iniciada pel Infant Don Pedro. El professor de Bolònia afirma que "encara que varies puguin ser les corrents lingüístiques que conflueixen en el castellà de Colom, aquest quedaria aportuguesat encara perquè portuguesos són els model en els que els escrits de l'Almirall s'inspiren".

La següent comunicació fou presentada pel nostre consoci Ernest Vallhonrat i Llurba, delegat del

Centre d'Estudis Colombins a Tarragona, amb el títol "*Paraules catalanes en els escrits de Colom*". Aquest estudiós dedueix la catalanitat del Descobridor amb fets connexos i coherents com el cognom de Colom; el lloc d'on es deien originaris: Terra Rubra, en la Sardenya catalano-aragonesa; l'estil catalano-aragonès de la grafia dels textos autògrafs del Descobridor; les paraules catalanes emprades en els escrits de l'Almirall; la carta en català que envià a Santàngel; les seves relacions amb el català Miquel Ballester.

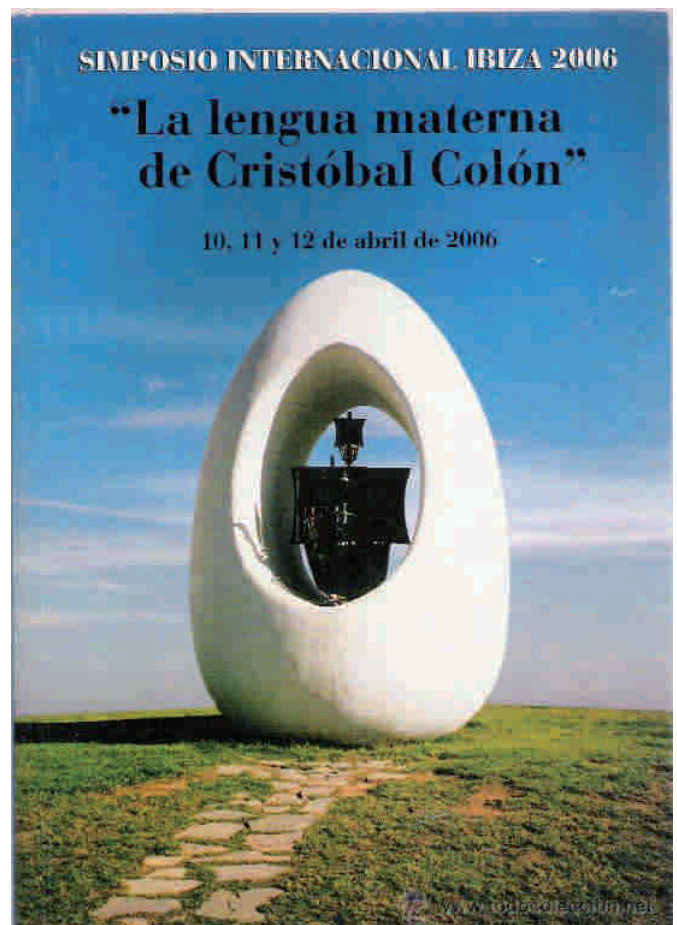
La ponència del Dr. Lluís de Yzaguirre i Maura, de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona, "*Aproximació lexicomètrica a les interferències de base fonològica en els escrits autògrafs de Cristòfor Colom*", la lectura de la qual fou realitzada per Jordi Marí i Salvadó, membre del nostre centre, presenta els resultats de l'aplicació de les tècniques actuals d'anàlisi forense sobre el "*corpus*" de textos manuscrits consensuats com a autògrafs de Cristòfor Colom. Aquest estudi fou un encàrrec del canal de televisió Discovery Channel per al seu reportatge "*Columbus, secrets of the grave*", amb motiu de l'anàlisi de les restes provenien de la tomba del Descobridor a Sevilla. El tractament informàtic de les grafies dels mots empleats per Colom en els seus escrits mostra vacil·lacions, en forma d'interferències i hipercorreccions, en l'ús de la "b" i la "v", i entre la "o" i la "u" en síl·laba àtona. Aquestes interferències serien pròpies d'un català de la zona oriental de Catalunya, que s'esforçés en escriure castellà, descartant-se altres idiomes possibles, com el portuguès, el gallec, el provençal, el francès, el francoprovençal i el norditalià. Segons el Prof. De Yzaguirre, "*mentre no es demostrï que una altra llengua podria explicar millor les interferències de base fonològica que es manifesten en els escrits autògrafs colombins d'autoria no contestada, es considera provat que el català era la llengua materna de Colom*".

La quarta conferència de la jornada, fou "*Consideracions a l'entorn de la tesi de Cristòfor Colom catalanoparlant de Nito Verdera*", del Dr. Marià Torres i Torres, professor de l'Institut Quartó de Portmany, Eivissa.

En Nito Verdera, Diplomata en Ciències del Mar i periodista, delegat del Centre d'Estudis Colombins a les Illes Balears i organitzador del Simposi, obrí la tercera jornada amb la ponència "*Lèxic nàutic i toponímic català en els escrits de Cristòfor Colom*". Presentà una versió actualitzada de la seva tesi sobre la correspondència dels toponímics donats pel Descobridor en les terres del Nou Món i els de les illes d'Eivissa.

El nostre consoci Pere Català i Roca presentà la seva comunicació "*Entorn de 'Brazas', 'Hecho cabeza' i 'Ian Face'*", en la que senyala el més que probable origen català de les esmentades expressions, que han confós a molts estudiosos de les escriptures de l'Almirall.

La cloenda del simposi correspongué a la Doctora Estelle Irizarry, professora emèrita de la prestigiosa universitat americana Georgetown University, de Washington, D.C. La seva ponència, titulada "*Els poemes de Colom: vincles amb el seu origen i religió*", mostra com la experiència poètica de Colom durant el seu període madur il·lumina qüestions religioses i d'idioma i origen. La professora troba en els escrits de Colom, tot i que escrivia en prosa, rimes internes. "*Colom escrivia poemes sense saber-ho*", afirma la il·lustre doctora. "*La relació de Colom amb la poesia constitueix evidència addicional a què la utilització res comuna del espanyol no ve d'haver-lo après com a llengua estrangera, sinó més aviat per ser parlant nadiu d'altres idiomes ibèrics, com ha proposat amb tota lògica Nito Verdera*".

Conclusions de les jornades colombines que tingueren lloc al Rotary Club de Barcelona. "A la recerca de la veritat d'un fet històric de dimensió universal: el descobriment d'Amèrica i la vida de Cristòfor Colom" (publicat al butlletí 39)

Les jornades colombines, que hem celebrat en commemoració del cinquè centenari de la mort de Cristòfor Colom (1506–2006), han estat una reflexió serena sobre l'historiografia d'un fet cabdal en la història de la humanitat com va ser el descobriment d'Amèrica. Va ser, sobretot, a la segona meitat del segle XIX, quan es va produir l'aparició d'abundants estudis sobre el descobriment i colonització del Nou Món i sobre la vida de Cristòfor Colom, molts d'ells mancats del necessari rigor científic, però que, a causa de la seva gran divulgació a nivell planetari varen marcar uns patrons historiogràfics de caire romàntic que han sobreviscut -molts inalterats fins els nostres dies, dins dels llibres de text escolars i, consegüentment, dins la cultura popular mundial.

Si féssim una relació de diferents tòpics universalment acceptats com: "El matrimoni d'Isabel de Castella amb Ferran d'Aragó creà la unitat d'Espanya". "La reina Isabel La Catòlica va finançar el viatge de Colom empenyorant les seves joies". "El descobriment d'Amèrica fou promogut estrictament per la Corona Castellana". "Cristòfor Colom fou un plebeu genovès, inculte i sense experiència marinera" veuríem que són asseveracions simplistes i, alhora falses, que cal aclarir degudament. A la primera meitat del segle XX, aquesta historiografia de caire romàntic va ser manipulada per raons polítiques i nacionalistes, sobretot a Espanya i a Itàlia, quan en aquests països manaven governs feixistes com els de Mussolini o Franco, intentant, tots dos, d'apropiar-se de les suposades glòries del descobriment d'Amèrica en detriment de l'altre.

La pedagogia educativa de la església catòlica tampoc va ser aliena a esbiaixar la historiografia americana, tot proposant motius de propagació de la vertadera fe establerta a les poblacions idòlatres del Nou Continent com a motor espiritual

del descobriment d'Amèrica.

Aquestes i moltes altres manipulacions de la història han acabat tergiversant, fins a l'absurd, els vertaders motius i factors que produïren aquest fet cabdal de la història universal. En base al contingut de les conferències pronunciades pels senyors Joaquim Arenas, Antoni Soler, Francesc Albardaner i Lluís de Yzaguirre, a les presentacions dels presidents de mesa senyors Pera Català i Ernest Vallhonrat, de les aportacions dels moderadors senyors Antoni Fumadó i Miquel Macià i també de les intervencions del públic assistent a aquestes jornades, passem a resumir en set punts una nova visió historiogràfica del descobriment d'Amèrica i de la personalitat del seu descobridor.

1 LA LLUITA PER L'HEGEMONIA DEL PODER DINS DE LA PENÍNSULA IBÈRICA COM A MOTOR DELS DESCOBRIMENTS

A la segona meitat del segle XV es va produir una lluita declarada entre els tres nuclis de poder polític i econòmic més poderosos de la Península Ibèrica: Portugal, Castella i la Confederació Catalano-Aragonesa per aconseguir l'hegemonia política dins de la Península Ibèrica. Tant els portuguesos com els catalans basaven el seu poder econòmic en el comerç marítim, un obert a l'oceà Atlàntic, en el cas dels portuguesos, i l'altre basat en el comerç mediterrani en el cas dels catalans. La economia castellana no era tan dependent del comerç marítim, però, vist l'èxit econòmic indiscutible del comerç portuguès amb Àfrica, totes tres potències comprenien la necessitat de potenciar el comerç ultramarí.

2 EL DESCOBRIMENT DEL NOU MÓN COM A NECESSITAT MACROECONÒMICA DE LA CONFEDERACIÓ CATALANO-ARAGONESA.

Després de la caiguda de Constantinoble en mans dels turcs l'any 1453, el comerç català amb els ports comercials del mediterrani oriental va decaure fins a crear una crisi econòmica molt gran dins de la confederació catalano-aragonesa. Era necessari, doncs, trobar noves rutes comercials, que permetessin revitalitzar aquest tràfic amb l'orient. No ha d'estranyar, doncs, el suport donat a Colom pels alts funcionaris de la corona catalana com Juan Cabrero, Gabriel Sánchez o Lluís de Santàngel. La qualitat de conversos i d'homes de negoci en actiu d'aquests personatges confirma el seu caràcter de membres de la nova burgesia emergent dintre dels cercles de poder de la confederació catalana. El descobriment d'Amèrica, en el seu primer origen, no fou un projecte exclusivament castellà.

3 LA LLUM VERDA A L'EXPEDICIÓ COLOMBINA FOU FRUIT D'UNA DECISIÓ EMPRESARIAL.

Malgrat el suport d'alguns alts funcionaris de la cúria castellana al projecte de Colom, la cort de Castella va rebutjar per dues vegades la proposta del primer viatge del descobriment d'Amèrica, tant per la junta de savis de Salamanca, com per la junta político-administrativa de Santa Fe. La llum verda a l'expedició colombina fou una decisió de caire empresarial, dins del camp econòmic que actualment anomenarien de capital-risc, quan Lluís de Santàngel, home de negocis valencià, acostumat a prendre decisions ràpides d'inversions de capital, va considerar que valia la pena invertir en el projecte econòmic proposat per Colom. La reina de Castella no va poder aportar les seves joies per finançar l'expedició, ja que les més importants, les havia empenyorat prèviament a València. El proselitisme religiós no va tenir res a veure amb la proposta colombina; només cal veure que no hi va anar cap ministre de l'església catòlica en el primer viatge.

4 EL MATRIMONI D'ISABEL DE CASTELLA I DE FERRAN D'ARAGÓ NO CREA CAP NOU ESTAT DENOMINAT ESPANYA.

Durant tota la vida de Colom i malgrat l'enllaç matrimonial a títol personal dels dos monarques, els regnes de Castella i de Catalunya-Aragó es mantingueren independents. Només cal considerar que, quan poc després de la mort d'Isabel, els sobirans d'aquests regnes foren Joana la Boja i Felip el Bell per a Castella i Ferran el Catòlic i Germana de Foix per a Catalunya-Aragó. Per tant, durant la vida de Colom, els súbdits de Ferran foren estrangers a Castella i els súbdits d'Isabel foren estrangers a la Confederació catalana.

5 LA VERDADERA IDENTITAT DE CRISTÒFOR COLOM, PEDRA DE TOC DE LA HISTORIOGRAFIA DE LA SEVA ÈPOCA.

L'època en que li va tocar viure Cristòfor Colom fou una època de profundes transformacions i convulsions de tota mena en el mediterrani occidental i a la península ibèrica. Un Colom genovès, súbdit d'una república en franca decadència econòmica i del seu poder marítim, no presenta gaires problemes a una historiografia edulcorant i imperialista de caràcter espanyolista del descobriment del Nou Món. Si a aquesta neutralitat d'origen de l'heroi, se li afegixen uns suposats motius religiosos i espirituals de propagació de la vertadera fe catòlica al Nou Món, ja tindrem complet el discurs de la historiografia franquista sobre aquest esdeveniment, que és la que ens ha arribat fins a nosaltres a nivell popular. Un origen català de Cristòfor Colom complicaria

molt les coses, ja que posaria automàticament en crisi massa paradigmes fal·laciosos de la historiografia oficial, tant espanyola com internacional, sobre els motius i les conseqüències del descobriment d'Amèrica. Per tant, que Cristòfor Colom fos català o genovès no és un fet tan irrellevant com diuen aquells historiadors a qui ja els està bé la versió oficial fins ara divulgada. En el món científic, quan una teoria explica de manera molt més bona els fenòmens experimentals que una altra, aquesta nova teoria és adoptada tot substituint l'anterior, fins que una teoria, posterior, encara millor, no la desplaça. Aplicant aquest principi, tot i reconeixent els factors existents a favor d'un origen genovès de Cristòfor Colom, entenem que un origen català de Cristòfor Colom, i per tant súbdit natural de Ferran el Catòlic, explica molt més bé totes les causes i efectes del descobriment d'Amèrica.

6 CRISTÒFOR COLOM VA SIGNAR LES CAPITULACIONS DE SANTA FE CONVENÇUT QUE HO FEIA AMB LA REINA DE CASTELLA I EL REI D'ARAGÓ. LA TRAÏCIÓ DE FERRAN II

Per les personalitats de la cort catalana que van intervenir en les negociacions prèvies i en el la confecció del text de les Capitulacions, pel mateix format del document que presenta un model de redactat idèntic a aquell que era usual a la cúria catalano-aragonesa, pel seu contingut en relació als títols que es conferien a Colom, pel lloc on s'havia d'arxivar, després de la signatura, que era, a l'arxiu reial de Barcelona, Colom va creure que signava les Capitulacions amb la reina de Castella i el rei Catalunya i Aragó, és a dir, signava per a dos estats de manera perdurable.

Només havia de passar un any perquè l'aparença presentada a Colom per Ferran i Isabel sobre els dos reialmes, en la signatura de les Capitulacions, fos desmentida. A fi de assegurar el seu títol del descobriment i de l'ocupació, els reis demanen una butlla de concessió al papa Alexandre VI. La concessió expressa clarament que s'atorguen les Índies a "vosaltres", els reis de Castella i Aragó, per tant, als estats. Però immediatament s'hi diu: "i als vostres hereus i successors els reis de Castella i Lleó" D'aquesta manera, en el futur, Catalunya i Aragó resten exclosos dels beneficis del descobriment. El contingut de la butlla pontificia va ser pactat, és obvi i així es feia en casos similars, amb els mateixos sobirans que les demanaren. Ferran II, una vegada més, actuà solament com a rei consort de Castella, traint el reialme del qual ostentava la corona. L'actuació del rei català a Castella presenta una voluntat continuada de confegir l'"espanyola nació" com diuen les cibles

que, en honor seu, es varen propagar en aquell temps.

7 APORTACIONS DE DIVERSES CIÈNCIES AUXILIARS DE LA HISTÒRIA EN LA RECERCA DE LA VERITABLE IDENTITAT DE CRISTÒFOR COLOM.

La Paleografia

Els professors de paleografia Mossèn Gabriel Roura i la Dra. Montserrat Sanmartí, de les universitats de Girona i Rovira i Virgili (Tarragona) respectivament, després d'analitzar la cal·ligrafia de Cristòfor Colom, afirmen que aquest emprava una cal·ligrafia netament catalana, idèntica a la utilitzada a Catalunya en el segle XV.

L'Antropometria

El professor Miquel Botella, de la universitat de Granada, després d'analitzar les restes de Diego Colón, germà de Cristòfor Colom, estima que la edat a la que va morir aquest personatge estava al voltant dels 55 anys, la qual cosa no coincideix amb l'edat estimada si hagués estat el Giacomo Colombo genovès, mort als 48 anys.

La Lingüística

El Dr. Lluís de Yzaguirre, de la universitat Pompeu Fabra de Barcelona, tot aplicant tècniques de lexicometria forense als escrits autògrafs de Cristòfor Colom i, en base a les freqüències de diverses interferències fonètiques, ha pogut demostrar que la llengua materna de la persona que els va escriure en castellà era la llengua catalana, i més exactament, el català de la Catalunya vella o català oriental. Aquest estudi exclou com a llengües maternes del descobridor el dialecte genovès, el provençal i l'occità del segle XV.

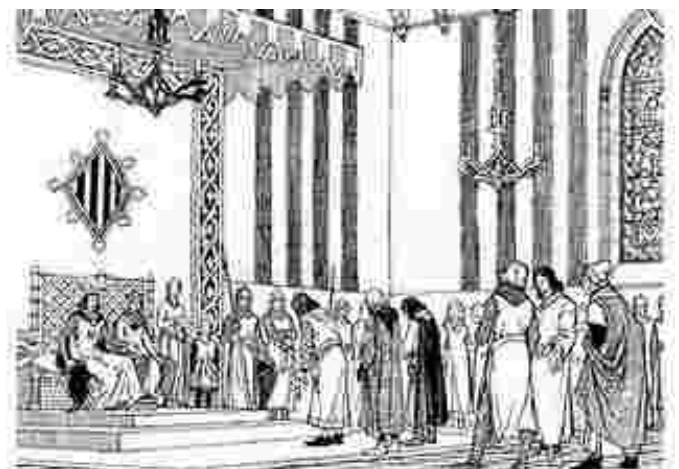
La Identificació Genètica

Gràcies a les anàlisis dels ADN mitocondrial i del cromosoma "Y" de les restes de Cristòfor Colom, del seu germà Diego Colom i del seu fill Hernando Colom, l'equip d'identificació genètica del Departament de Medicina Legal i Forense de la facultat de medicina de la universitat de Granada, dirigit pel Dr. José Antonio Lorente, ha pogut confirmar que les restes existents a la catedral de Sevilla són les de Cristòfor Colom. Així mateix, aquest equip està procedint a analitzar 250 mostres de dues poblacions d'homes contemporanis, corresponent a homes que es diuen COLOM de primer cognom als Països Catalans, una, i corresponent a homes que es tenen com a cognom COLOMBO de la Ligúria i la Llombardia, l'altra. La comparació de l'ADN del cromosoma "Y" d'aquestes

mostres amb l'ADN del fill de Colom, Hernando, podran aportar raons científiques de molt de pes per a poder esbrinar, potser definitivament, l'origen del gran almirall. El resultat se sabran abans de la fi de l'any 2006.

CONCLUSIONS FINALS

Enguany, cinquè centenari de la mort de Cristòfor Colom, estem revisant a grans passes tota la historiografia relativa al descobriment d'Amèrica, tant la microhistòria com la macro-història, i hem descobert, que el paper desenvolupat per Catalunya i la Confederació Catalano-Aragonesa no fou tan menyspreable com predicava la historiografia espanyola, per no dir ja, i com a conseqüència de la primera, la internacional. Colom, en boca del seu fill Diego Colón i en ocasió del primer plet contra la corona, va afirmar: "*Pro utroque regno, Castellae et Aragonum, fuerunt dictae Indiae acquiritae*" (Les Índies foren adquirides per als dos regnes: Castellà i Aragó). D'entrada, doncs, voldríem rectificar enguany la divisa de l'escut de Colom per tal que digués. "*Por Castilla y Aragón Nuevo Mundo halló Colom*". La paraula Colom no l'hem catalanitzat nosaltres, sinó un famós madrileny denominat Gonzalo Fernández de Oviedo del segle XVI, que, si bé volia atribuir a Castella tot el poder sobre el Nou Món introduint l'expressió "*Por Castilla y por León*" dins de la divisa colombina, fou prou honest per reconèixer que el llinatge del descobridor era Colom i, per tant català. En la confiança que les proves científiques que estan ara en curs ens portin a resoldre l'enigma sobre la vera identitat de Cristòfor Colom, crec que tots nosaltres ens sumem al desig que es pot derivar de la divisa que Colom va emprar en el llibre dels privilegis: "*In te speravi*", que no és altra que l'inici del salm 70 de David que diu: "*In te, domine, speravi, non confundar in aeternum*". Tots nosaltres també desitgem que la confusió no duri per sempre.

COMpte DE PÈRDUES I GUANYES DELS EXERCICIS 2005, 2006, 2007, 2008, 2009 i 2010

DEURE	2.005	2.006	2.007	2.008	2.009	2.010
EXPLOTACIÓ						
Despeses d'explotació	2.008,90	2.933,22	3.012,52	3.012,52	3.072,72	2.853,24
Serveis de secretaria	256,75	573,59	498,35	835,76	363,00	360,00
Serveis externs		1.670,40	783,27	556,80	417,60	703,20
- Conferències						
- WEB		174,00				
- Publicitat		52,20	687,00	302,55	0,00	92,80
Altres Serveis						
Altres despeses explotació						
Material Oficina	174,55	234,83	250,08	613,89	545,95	200,88
Publicacions	661,77	775,46	633,36	984,83	767,92	1626,91
Altres despeses		116,20			309,40	
RESULTATS EXERCICI						
Superàvit	1.174,03					1.467,97
Total	4.276,00	6.529,90	5.864,58	6.306,35	5.476,59	7.305,00

el centre

COMpte DE PÈRDUES I GUANYS DELS EXERCICIS 2005, 2006, 2007, 2008, 2009 i 2010

HAVER	2.005	2.006	2.007	2.008	2.009	2.010
EXPLOTACIÓ						
Ingressos per activitat pròpia						
Quotes associats	1.176,00	1.122,00	1.490,32	1.325,00	1.275,00	4.170,00
Subvenció Òmnium	3.100,00	3.100,00	3.100,00	3.100,00	3.100,00	3.100,00
Altres		1.000,00				35,00
RESULTATS EXERCICICI						
Dèficit		1.307,90	1.274,26	1.881,35	1.101,59	
Total	4.276,00	6.529,90	5.864,58	6.306,35	5.476,59	7.305,00

el centre

Pressupost Centre 2011

DESPESES

material d'oficina				250,00	
serveis exteriors gestoria				125,00	
secretari				3.000,00	
irpf				450,00	
				=====	
					3.825,00
CONFERÈNCIES					
pagament conferencians		300	11	3.300,00	
lliurament invitacions	50	0,32	11	176,00	
				=====	
					3.476,00
WEB					725,00
BUTLLETÍ					
impressió	50	9,00	4	1.800,00	
sobres butlletí	50	0,50	4	100,00	
segells	50	1,95	4	390,00	
				=====	
					2.290,00
TOTAL DESPESES					10.316,00

INGRESOS

Subvenció Òmnium				3.100,00	
Quotes associats				4.440,00	
Altres ingressos				2.776,00	
TOTAL INGRESOS					10.316,00

el centre

JUNTES DIRECTIVES DEL CENTRE D'ESTUDIS COLOMBINS DES DE LA SEVA FUNDACIÓ

Des de la fundació fins l'assemblea del 9 de març de 1993

President: Joaquim Arenas
Vice-pres.: J. M. Castellnou
Tresorer: Caius Parellada
Secretari: Jordi Gàlvez
Vocals: Ernest Vallhonrat, Josep M. Ortadó,
Francesc Albardaner, Pere Català i Roca i Maria Porter

Junta des de 9-3-1993 fins el 25-3-1999

President: Joaquim Arenas
Vice-pres.: Caius Parellada
Tresorer: Francesc Albardaner
Secretari: Ascensió León
Vocals: Ernest Vallhonrat, Josep Costa Amich,
Jordi Bilbeny, Pere Català i Roca, i Maria Porter

Junta des del 25-3-1999 fins el 14-3-2004

President: Joaquim Arenas
Vice-president: Caius Parellada
Secretaria: Ascensió León
Tresorera: Roser Parellada
Vocals: Josep Costa-Amich, Pere Català Roca, Jordi Bilbeny, Francesc Albardaner, Ernest Vallhonrat (delegat a Tarragona) i Manuel Bestratén (delegat a Tortosa)

Junta des del 14-3-2004 fins el 26-3-2008

President: Joaquim Arenas
Vice-president: Caius Parellada
Secretaria: Ascensió León
Tresorera: Roser Parellada
Vocals: Sr. Josep Costa-Amich, Pere Català Roca, Jordi Bilbeny, Francesc Albardaner i Alba Vallès

Junta des del 26-3-2008 fins el 15-02-2010

President: Francesc Albardaner
Vice-president: Jordi Marí
Secretari: Ramon Navarro
Tresorer: Reinald Benet de Caparà
Vocals: Joaquim Arenas i Ernest Vallhonrat

Junta des de el 15 de febrer de 2010

President: Miquel Manubens
Vice-president: Jordi Marí
Secretaria: Ramon Navarro
Tresorera: Reinald Benet de Caparà
Vocals: Francesc Albardaner i Joaquim Arenas

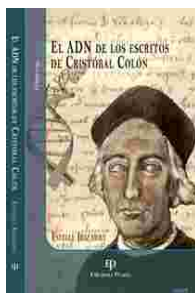
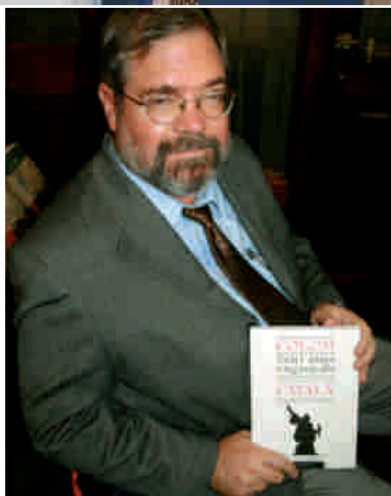
Ilibreria

A dalt, presentació del llibre de la Dra. Irizarry a Madrid: Estelle Irizarry, l'editor Jose Carvajal, Nito Verdera i Cristóbal Colón XX.

Al mig, Charles Merrill en la presentació del seu llibre, en català, a Barcelona.

A baix Nito Verdera, Joan Martí (regidor del districte del Raval de Barcelona) amb Francesc Albardaner a l'acte d'homenatge a Colom al peu del monument que li és dedicat a la Ciutat Comtal el dia 12 d'octubre de 1992.

El ADN de los escritos de Cristóbal Colón

Estelle Irizarry

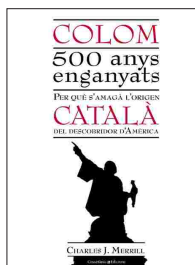
San Juan de Puerto Rico: Ediciones Puerto, 2009

ISBN 9781934461778

Promarex, tel 932925198

promarex@arrakis.es

També a amazon.com en versió anglesa.

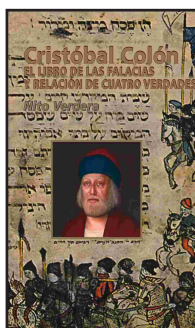
Colom. 500 anys enganyats Per què s'amagà l'origen català del descobridor d'Amèrica

Charles J. Merrill

ISBN: 978-84-9791-567-0, Cossetània Edicions

ISBN: 9788497915670

També a amazon.com en versió anglesa.

Cristóbal Colón, El libro de las falacias y relación de cuatro verdades.

Nito Verdera

ISBN: 9788461187225

associa't

El Centre d'Estudis Colombins necessita nous associats. Si ja ets associat fes fotocòpies d'aquesta pàgina i reparteix-la entre els teus amics, coneguts i saludats. Si no ets associat del Centre, i vols col.laborar amb les investigacions històriques de Cristòfor Colom, Amèrica i Catalunya omple les dades i lliura'ns el full.

Nom

Adreça

Codi postal i població

telèfon

mòbil

fax

e-mail

tipus d'associat col.laborador honorífic

núm. compte

Notes:

- 1 La quota anual per socis col.laboradors és de 60 euros.
La quota anual per socis honorífics és de 120 euros.
- 2 Les quotes es cobren en dos semestres, a l'abril i a l'octubre.
- 3 Els socis col.laboradors reben el butlletí per e-mail en format PDF.
Els socis honorífics reben el butlletí imprès a casa seva.
Els no socis poden accedir al butlletí al web del Centre, a l'any de la seva publicació.
- 4 Si ho desitgeu podeu deixar en blanc el camp del número de compte.
Posteriorment contactarem telefònicament per completar les dades.
- 5 Les vostres dades no seran facilitades a cap organització.

Colombins

Centre d'Estudis Colombins, delegació funcional d'Òmnium Cultural
Carrer Diputació, 276 tel 93 319 80 50 08002 Barcelona

ÒMNIUM

LLENGUA CULTURA PAÍS